

Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok

A BAROMFITENYÉSZTŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS LAPJA

~ Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület felügyelete alatt megjelenik minden vasárnap ~

<p>ELŐFIZETÉSI ÁRAK:</p> <p>Egész évre .. .. . 10 kor. — fill. Félévre .. .. . 5 „ — „ Negyedévre .. .. . 2 „ 50 „</p> <p>EGYES SZÁM ÁRA 20 FILLÉR</p>	<p>SZERKESZTŐ-TULAJDONOS</p> <p>JESZENSZKY PÁL</p> <p>AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET TITKÁRJA</p>	<p>SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:</p> <p>Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek)</p> <p>HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT</p> <p>Kéziratokat a szerk. nem ad vissza</p>
--	--	---

Válságos helyzet.

Bizonyára nem túlozunk, ha azt állítjuk, hogy az ez időszertinti igen kedvezőtlen állategészségügyi viszonyaink valóságos válságos helyzetbe sodorták az állattartó gazdák egy tekintélyes részét, elsősorban pedig a kistenyésztő parasztgazdákat és soha annyi panaszt ezek miatt még nem hallottunk, mint egy-két hónap óta. Az ország minden részéből érkeznek a panaszos felszólalások az elrendelt forgalmi korlátozások miatt, melyek hova-tovább nagyobb mérvet öltenek.

Hogy mily mérvűek az elrendelt forgalmi korlátozások, arról képet nyújtanak a kormány által legutóbb kiadott „Állategészségügyi Értesítő” adatai. Ezekről egy pontos kimutatást állítottunk össze. Tessék a közölt adatokat figyelemmel elolvasni bárkinek s bizony még a legoptimistább lelkűek is beösmerni lesznek kénytelenek, hogy gazdáink panaszai teljes mértékben alappal bírók.

Az értesítőben közölt adatok szerint:

1. ragadós száj- és körömfájás betegség fenállása miatt tilos hasított körmű állatok bevitele Ausztriába 2 vármegye 3 járása és 3 rendezett tanácsú városa területéről.

2. Ugyancsak ezen betegségnek Ausztriába történt behurcolása miatt tilos az oda való bevitel 15 vármegye 27 járása, 11 rendezett tanácsú városa, 2 törvényhatósági joggal felruházott városa területéről.

3. Sertésvész betegség fenállása miatt tilos sertéseknek Ausztriába való bevitele 2 vármegye 2 járása, 1 rendezett tanácsú és 1 törvényhatósági jogú városa területéről.

4. Ugyanezen betegségnek Ausztriába történt behurcolása miatt tilos

sertéseknek oda való bevitele 51 vármegye 233 járása, 56 rendezett tanácsú és 11 önálló törvényhatósági jogú város területéről.

5. Sertésvésznek Ausztriába történt behurcolása miatt tilos az oda irányuló bevitel Horvátország 6 vármegyének 28 járása és 7 rendezett tanácsú városa területéről.

Felsorolja ezenkívül az „Állategészségügyi Értesítő” azokat a városokat és községeket, melyeket az osztrák belügyminiszter olyanoknak deklarált, a melyekből ragadós állati betegségek fenállása miatt Ausztriába az illető betegségekre fogékony állatokat szállíthatóknak nem tart. A megnevezett községekből a cs. és kir. osztrák belügyminiszter külön engedélye nélkül Ausztriába bevitt állatok elkobzási eljárás alá esnek. Az értesítő 228 községet és várost sorol föl mint olyat, mely ragadós száj- és körömfájás miatt, 80 oly községet és várost, mely sertésvész fenállása miatt, 16 községet, mely sertés-orbáncz s végül 7 községet, mely juhhimlő fenállása miatt esik ily tilalom alá.

A felsorolt adatok nem szorulnak kommentálásra, mert ezekből sajnos eléggé kiviláglik, hogy csaknem az egész ország forgalmi korlátozás alatt áll. S ezek az adatok azután igazán érthetővé teszik a mind hangosabbá váló panaszokat, smagyarazatát adják annak, hogy a gazdasági érdekképviseletek feliratilag fordulnak a kormányhoz, hogy — legalább jövőre — megfelelő intézkedések életbeléptetésével hasonló kalamitások beálltának utját állja.

Egyik erdélyi vármegye gazdasági egyesülete e tárgyban készült memorandumában rámutat arra, hogy a száj és körömfájás valóságos elemi csapásá vált az ország azon részei-

ben, ahol az elterjedt, s a kisgazdák amugy is rossz anyagi helyzetét valósággal elviselhetetlenné tette. Az elrendelt forgalmi korlátozások, azaz állatokkal való kereskedésnek betiltása általános dágaságot, pénzhiányt, sőt nyomort idézett elő. Kiemeli a memorandum, hogy szeptember hava óta nem volt marhavásár tartható s így különösen a kisgazdák nem adhatták el számfeletti állataikat; a nagyobb birtokosok pedig hizó állataikat, minek folytán nem csak pénzhez nem juthatnak, de kénytelenek több marhát tartani, mint a mennyinek eltartására takarmány-készletük elegendő, úgy hogy már e miatt is tarthatatlan állapotok következtek be. A bekövetkezett bajokért a memorandum első sorban a gazdákat okolja, a kik eltitkolják a szórványosan fellépő bajt s már ragályozott állataikat igyekeznek eladni, de okolja az állategészségügyi és közigazgatási hatóságokat is, a melyek a járvány-kitörésekor a marhavásárokat ugyan azonnal beszüntetik, de az elzáró intézkedéseket nem viszik szigoruan keresztül s így lehetővé teszik a járvány továbbterjedését; különösen hangsúlyozza a szóban forgó memorandum, hogy az állatorvosi személyzet nem elegendő, s hogy e miatt számos községnek a melyben a járvány már rég megszűnt, hetekig kellett várnia, míg az állatorvos abban megjelent és a zárlatot feloldotta. Az egyesület felhívja a kormány figyelmét, hogy tekintettel az ily módon előálló bajok elhárítása czéljából szigoruan ugyan, de a czélon nem túllöve foganatosíttassa a megfelelő intézkedéseket s főleg már az egyes inficiált udvarokat vétesse szigoru zárlat alá, mert csak úgy gátolható meg a baj terjedése. Ha pedig a járványnak egyes udva-

rokra szorítása már nem lehetséges, az esetben a járvány menetének gyorsítása céljából a köteles járványoltást rendelje el a kormány a község egész állatállományára, az állam pedig kártalanítsa azon birtokosokat, akiknek állatai ezen rendszabály keresztülvitele következtében elhullanak. Szóvá teszi végül a memorandum a tulmagas állatorvosi vizsgálati díjakat is, a melyek csökkentését a kormány figyelmébe ajánlja.

A mint tehát ezen erdélyi vármegye memorandumából kitetszik, a gazdaérdekképviselő sulyos mulasztásokkal vádolja a közigazgatási és állategészségügyi hatóságokat a járványok elterjedésének meg nem felelő és nem idejében alkalmazott intézkedések megtétele miatt. Mennyiben felel ez meg a tényálladéknak, erről nézetünk szerint a kormánynak meggyőződést kell szereznie, de viszont szükséges az is, hogy maguk az állattartó gazdák is ne játszák ki az elrendelt óvintézkedéseket, a mi pedig sajnos szintén elég gyakran megtörténik s bizony nem kis mértékben hozzájárul a járványok elterjedéséhez.

Mi tulajdonképen az oka a mostani általános járványoknak nem kutatjuk, de szomorúnak tartjuk, hogy azok ide s tova egy fél évszázad óta nem hogy csökkennének, hanem még ellenkezőleg emelkedőben vannak s azt eredményezték, hogy ezió szerint az ország nagy része forgalmi korlátozás alatt van s tudja Isten meddig marad még ebben a sulyos és változatos helyzetben.

Állattenyésztés.

Rovatvezető: **Monostori Károly.**

A szatmári püspökség hidvégi uradalmának gulyája.

Mai napság már sok — de nagyon sok — gazdaságban valóban indokolatlanul s az utókövetkezmények mérlegelése nélkül mintegy magával ragadta a gazdaközöniséget a nyugati fajta marhák tenyésztése és tartása iránt való, — hogy ugy mondjuk divat láza! — Miért is ilyen körülmények közepett érdemesnek sőt valóban szükségesnek is tartjuk bemutatni és közelebbről megismertetni egy a maga ősi jelle-

gében fentartott tiszta magyar fajta törzsgulyát már csak azért is, hogy had tudja és hallja meg legalább a mai fiatal gazda generáció azt, hogy még mai napság is vannak egyes uradalmak az országban a hol a magyar fajta marha tenyésztése minő méltóságban részesítettik.

Nevezetesen is bemutatjuk azt a törzsgulyát, a melyet érdemduis tenyésztője az alföld délibábos síkján, szeszélyes öreg Tisza kanyargós partján nemhogy felcserélni akarna más marhafajtákkal, hanem ellenkezőleg nagy előszeretettel, odaadó s kitartó szorgalommal, párosult szakértelemmel folyton fejleszti; a mennyiben nem hogy számban csökkentené,

jon ennek a pótolhatatlan fehér marhának, a melyet az Isten is szép magyar hazánk földje és éghajlata teremtett.

A szóbanforgó magyar törzsgulyának tulajdonosa a szatmármegyei püspökség pusztá-hidvégi uradalma, a mely gazdaság Hevesmegyének a tiszamenti részén terül el. Eredetét ezen gulya a gróf *Buttler*-féle erdőteleki gulyától vette, a mely már a mult század elején is az ország egyik leghíresebb törzsgulyája volt. Már boldog emlékü Haám János szatmári püspöknek idejében virágzott az akkor még több ezer darabból állott gulya, a mely az időben a Tisza szabályozását megelőzőleg ennek vad rétségein tenyész-

Bicskás, 3 éves bika, a szatmári püspökség gulyájából.

hanem ellenkezőleg gyarapítja ugy, hogy mainapság már tudomásunk szerint ehhez hasonló nagy állományu magyar fajta törzsgulya nincsen is több az országban!

Nekünk ugy tetszik mintha sejténék sőt jobban mondva biztos tudomásával is *birnak* az illető körök annak, hogy nagy jövő vár még erre az ezred éves multu, velünk magyarokkal mindég egy földet taposott marhára! Miért? Azért, mert hogy a közelmultban minden átmenet nélkül behozott, illetőleg elterjedt *külföldön pedig nem avatott kézben és nem megfelelő helyen tenyésztett* tarka marhákkal ha eljátszák gazdatársaink kis játékukat, nehogy magva szakad-

tett, télen-nyáron az Isten szabad ege alatt!

Az utóbbi évtizedekben azonban az intező körök a gulyának szelidebben való tartása s nevelése mellett annak vérfelfrissítéséről sem felejtkeztek meg, a mennyiben a szükség mérve szerint az ország leghíresebb tenyészeteiből vett, nagy gonddal megválasztott elsőrendü bikákkal a túlajtott bel, illetőleg rokon tenyésztés (vérfertőzés) szülte hibákat kikerülendő, a gulyát a mai napig minden öröklött hibáktól fentartva házi törzskönyv pontos vezetése mellett nemesítették annélkül, hogy a gulya edzettségéből, mint a magyar fajta-marha elismert páratlanul álló jó tulajdonságától bármi keveset is vesz-

Legjobb szerkezet. Legnagyobb munkabírás. Legkönnyebb hajtás. — Legtökéletesebb fölözés.

A LEGJOBB FÖLÖZŐGÉP AZ ALFA-SEPARATOR.

tett volna. A gulyamarhák ma is félreszű szabad akolban telelnek, s így a tehének a leghidegebb téli zimankós hónapokban is a hó tetején ellenek anélkül, hogy ebből kifolyólag a gyenge borjúnak legkisebb baja is támadna. Sőt éppen ellenkezőleg, ez adja meg a gyenge borjúnak a jövőre való azt a páratlan, szívósságot s edzettséget, a melynek következtében később az időnek minden elképzelhető viszontagságát könnyen képes leküzdeni.

A gulya takarmányozását illetően a téli takarmányozásnál a főszerepet a szalma és polyvafélék, továbbá a tengeriszár s a vizenyős rétekről nyert durva, sásos, savanyúfüves szálas takarmány képezi. Tavasztól — Szent-

tott hosszú, vékony, fehérszínű és általánosságban nagycsakó és villás szarvállásukkal tűnnek fel a hidvégi gulyabeli marhák.

Czélja volt az uradalomnak a multban és az ma is, hogy ezen gulya fenntartásával gazdaságaik részére az alföldi külterjesebb viszonyoknak megfelelő, kevés igényű, de erős, edzett igás ökröt állítson elő. — Ezenkívül pedig, hogy tenyésztésre alkalmas apa-és anyaállatokat is neveljen eladásra.

Tűlzás nélkül mondhatom hogy nagy kincsét bír a hidvégi uradalom az ő saját nevelésű elnyühetetlen ökreiben, a melyek még 14—16 éves korban is ott fogják az igát a hol a 6—7 éves ökrök. — S ki merné azt vitatni, hogy

többet tudnának mondani az állattenyésztési felügyelők, — akik is az uradalom által évenként nevelt 35—40 darab két éves bikát 500 korona átlagárban — minden kiverés nélkül — a fölös számú üszökkel egyetemben megveszik, magyar marhát enyészítő vidékekre.

De méltatnom kell az uradalom gulyabeli teheneinek tejelőkéességét is mely ugy a multban mint ujabban tett tapasztalatok szerint igen figyelemreméltó. Így számos — köztük a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei — paraszt mintagazdaság részére innen vásárolt és fejési czélra is kitünően bevált teheneken kívül, a vezetésem alatt álló karczagi m. kir. földmiveiskola is a

hidvégi gulyából szerzett be ezelőtt 3 esztendővel 8 darab 7—8 éves gyenge borjas és 4 darab 4 éves hasas üszöt, illetőleg tehenet, mint aziskos lánknál kezdetben szükséges haszon-marha-tenyésztéshez való alapanyagot.

Az állatok vásárlásánál, illetve tovább tartásánál szem előtt tartottam *Torma* Bélának azt az arany mondását, hogy: a hozzáértő állattenyésztő három fő elmaradhatatlan tényező, tudniillik idő, pénz és szakértelemmel ugy átgurhatja, átalakíthatja állatjait, mint a jóféle agyagot a szobrász.

Ezen elv igazságából kiindulva s 31 évi gazdasági gyakorlatis mindég szenvedélyes állattenyésztői minőségemre támaszkodva czélul tűztük ki azt, hogy ezen gulyabeli marha vad jellegét, magáról még teljesen le sem vetkőzött állatokból jászlon

való jobb tartás, gondos és szelid ápolás, s végül a mi legfőbb a tenyész-egyedeknek gondos és körültekintően való kiválasztása által egy tejelő jellegű magyar-fajta marha tehenészetet tudjunk előállítani.

Hogy ez nem lehetetlen, azt aligha fogja valaki tagadhatni bár e téren egyes lelkes uttörőket kivéve vajmi kevesekre hivatkozhatunk. — Nem hivatkozhatunk pedig azért, mert ugyan jól tudjuk, hogy egy ezer éves multú, s inkább gulyába nevelt magyar-fajta marhát egy könnyen és hamarosan tejelő marhává átalakítani nem lehet.

4-es ökörfogat a szatmári püspökség gulyájából.

György naptól — kezdve apraja nagyjának egész nyáron át kopáros szikgyepek, ősszel pedig a tiszai árterek sáros fenekéi képezik legelőjüket, a mely idő alatt a szárnyéknak még csak színét sem látják a hó leeséséig!

Ilyen rideg elhelyezés és igazán olcsó takarmányozás mellett még is hatalmas arányos növésük, öblös és mély mellkasuk, kifogástalan kötésük, erős és különösen széles medenczesontozatuk, rövid, erős és páratlanul oszlopszerűen álló lábaikkal, s a magyar marhánál még mindég sokra tar-

nem az igás erő minőségétől függ jó részben egy-egy uradalomban a mezőgazdasági terményeknek a mai alacsony országos átlagtermésein felül való emelkedése, a mit is a szatmári püspökség hidvégi uradalmában fényesen beigazolvolt alkalmam látni és tapasztalni; de amiről különben a szomszéd birtokosok tudnának többet mondani.

A mi pedig a gulyával elérni kívánt másik czélt, tudniillik a tenyészállatok nevelését illeti, hogy ezzel minő eredményt ér el az uradalom, arról leg-

Erőtakarmányok, mint korpa, malomkonkoly, malátacsira, szárított moslék, szörplé stb. beszerzése végett forduljunk a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉHEZ BUDAPESTEN, V. KER.

Alkotmány-utca 31

Hogy három év alatt mit tettünk, illetve értünk el, erről csak annyit kívánok megjegyezni, hogy teheneink ma olyan szelidek akár egy simmenthali, s hogy az első évi tejelést nem számitva, a mult évi átlagos tejhozam 1458 liter volt. Továbbá, hogy három év alatt egy tehenünk sem maradt meddön, s hogy az eddig eladott 7 drb két évet betöltött bikáink, a melyek közül 3 darab a földesi székes legelön legel 500—600 kilogramm élősúly között voltak, addig ma egy 3¹/₂ éves, anyjával jött és nálunk felnevelt, de éppenséggel nem kihizlalt tenyészbika 850 kilót nyom.

Végül hogy 3 év óta mai napig 42 darabot számláló kis magyar marhaállományunk egy garas ára orvosságot sem fogyasztott el.

A mi a hidvégi uradalom gulyájának számbeli állományát illeti ez a következő:

hágó bika	10 darab
tenyésztehen	350 „
növendék marha	830 „
szopós borjú	310 „
Összesen	1500 darab

Kiállításokon és tenyész állatvásárokon többszörösen nyert elsőrendű díjakat, az ezredéves orsz. kiállításokon pedig a „Milleniumi nagy érem“-mel lett kitüntetve e törzsgulya; melyből a mult évben Moszkvában tartott kiállításra is vásároltatott az állam egy pár üszöt.

Mielőtt ismertető soraim bezárnám, mulasztást vélnék elkövetni, ha meg nem emlékezem a hidvégi uradalom érdeműs főtisztjéről *Beszédits* Dezsőről, a ki az uradalomnak két évtized óta vezető lelke. — A ki biztos tudomásom szerint, emberbaráti szeretete, fáradságot nem ismerő vaszorgalma által az uradalmat valóban példaképpen odaállítható jövedelmező mintagazdasággá fejlesztette! Legfőbb érdeme azonban különösen ott csucsosodik ki, hogy a mai napság annyira elterjedt egyoldalú, zsaroló, gabona termelésnek éppen nem embere. Sőt ellenkezőleg; az uradalomban általa virágzásra emelt nagyarányu s többoldalú állattenyésztési ágazatokkal — gulya-, ménes-, juh- és sertésenyésztéssel kapcsolatosan olyan szemtermési átlagos eredményeket ér el a *talajérő megcsonkítása nélkül*, a minő eredményeket mások hasonló talajviszonyok mellett a talaj termőerejének megcsonkításával sem képesek *állattenyésztés* nélkül elérni!

Czajlik István.

Egy borzderes üsző fölnevelésének költségeiről.

A tükrösmajori tehenészetben borzderes és bonyhádi jellegű, vöröstarka üszöket tenyésztünk. A két fajta ren-

tabilitásának elbírálásánál az az első kérdés, mennyibe kerül azok üszőinek fölnevelése?

Ezen számításaimat a „Köztelek“ már a mult évi 34. és 36. számaiban közölte. Miután ezen számításokat nem előirányzati, hanem tényleges adatok alapján készítettem és azok helyességét tudtommal senki sem kifogásolta, semmi okom sincs azt megváltoztatni. Különben is ezen számítás helyességét, ugyanezen gazdaság jövedelmi mérlegei is igazolják annyiban, hogy a mérleg eredménye mindig valamivel kedvezőbb volt mint az előirányzaté.

Az egész számítását újból részletesen ismertetni fölöslegesnek tartom. Főlemlitendőnek vélem mégis, hogy a fölnevelési költséget csak megközelítőleg is kiszámítani 1 db üsző fölnevelési költségeinek fölszámításával, születésétől leelleségig abszurdumnak tartom. Mert először is nem nevelhünk fel annyi üszöt, a mennyit leválasztás után beállítottunk. Másrészt pedig mert egy darabnál lehetetlenség pontosan fölszámítanunk a tőkekamatot, a kezelési, ápolási, fogaterő, épületjavítási stb, tényleg létező költségeket, nemkülönben az időközi értékesítésből befolyó jövedelmeket és a trágyaértéket, mely utóvégre is tényleges haszon. Mindezen kiadásokat és bevételeket csak egy bizonyos számú tehenészet összes üszögulya-állományának költségvetésével határozhatjuk meg akként, hogy a valóságos eredményeket kitüntethessük és ezen számítás menetét mások is követhessék.

Számításaimat tehát bár csak kivonatossan közlöm, azok megérthetésére a következőket bocsátom előre: Egy 80 drból álló tehenészet fenntartására leköttök évente 22 drb választott üszőborjút, és ebből 32 hónapos korig számított elhullásra 2, kiselejtezésre 2 darabot. Fölnevelek tehát 18 drb előhasi üszöt. Az állandó állomány tehát és annak értéke a neveltetési költségek szerint:

Választott (2 hón.) üsző 22 db á 60 K	1.320 K
14 hónapos üsző 20 „	3.300 „
26 „ „ 19 „	4.500 „
Állandó állomány 61 db, értéke	9.120 K

A darabonkénti és naponkénti takarmány adagolás a következő:

A fölnevelési költség ezek után:

	Javára	Terhére	Esik 1dbra
22 db választott borjú ára á 60 K	—	1,320	73
Tőkekamat 9.120 kor. után 5%	—	456	25
Takarmány és legeltetés	—	3,555	198
Ápolás, őrzés	—	630	35
Fogat-erő	—	240	13
Épülettatarozás, só stb	—	250	14
Kezelési költség 3520 kor. értékelkedés után 5%	—	176	10 368
Eladott 2 db mustráért és 2bör rt	155		
2966 mm. trágyaérték á 0.50 K	1,483		91 91
Összesen:		1,638	6,627
18 db előhasi üsző fölnevelési ára			4,989 277

Egy darab előhasi üsző fölnevelése tehát ezen valóban szigorú számítás szerint 368 koronába kerülne, de ezen költség a trágyaérték és az időközi eladások leszámításával 277 koronára csökken. Miután pedig a borzderes üszők átlagos élősulya, előhasi korukban circa 450 kilo, 1 mm. élősúly előállítására circa 60 koronába kerül és annyit annak idején hizóanyagának is megér.

A bonyhádiak tápigénye a testsúlyhoz képest ugyanaz, mint a borzdereseké, vagyis hasonló takarmányból amennyivel nagyobb a testük, ugyanannyival több adagolandó. Ezt magam tapasztaltam a toronyi üszögulyában, hol 60—70 db ü-ző között mindig volt körülbelül 20 db vöröstarka. Ezek amennyiben közönséges keresztetések voltak, mindig beérték az inthaliak és a swyzziek takarmányával, csak nagyobb gyomruk kellő kitöltéséről kellett gondoskodni. De már a telivér szimmenthaliak leromlottak ezen a takarmányon és ezeket bizony gyakran még a második telettetéskor is abrakolni kellett. Az igaz, hogy testi fejlődésük gyorsaságában is túlhaladták társaikat.

Az én takarmányozási adagolásaim és aborzdereseknél előtüntetett számítás alapján, az adott viszonyok között és a trágyaérték levonásával, egy szimmenthali előhasi üsző fölnevelése 360 koronába kerül, élősúlyban mmázsánkint tehát csakugy 60—65 koro-

	Zab	Korpa	Széna		Szalma	Alom	Répa és csalamádé	Zöld takarmány	Legeltetési költség
			I. rendű	II. rendű					
k i l o g r a m m									
Egységár koronákban á 100 Ko.	11.—	9.—	2.20	1.60	1.20	1.—	0.50	0.50	
160 napra 22 választott üszőnek	1.—	0.5	3.—	—	—	2	—	—	
200 „ 2 „	3/4	3/4	5.—	—	—	3	—	—	
160 „ 201éves „	—	—	—	—	—	2	—	10	5
200 „ 191 „	—	—	—	5	5	5	10	—	—
160 „ 192 „	—	—	—	—	—	2	—	10	5

nába, mint a borzdereseknél vagy a bonyhádiaknál. A hol a széna és a répa az itt felszámított 2.20 és 0.50 koronánál magasabb előállítási áron természetlik, ott a fölnevelés megfelelően többé, mmázsánként 70—75 koronába kerülhet. Többé — átlagban semmi esetre sem, mert hiszen még az Alföld tövében is, — rendkívüli esetektől eltekintve, — 3—3.50 koronánál nem kerül többé a széna mmázsája és a hol többé számítják, ott vagy rosszul számitanak, vagy rosszul gazdálkodunk. Azonban ugyanott a szalma megfelelően olcsóbb és tisztán a széna és répa nem drágíthatja meg ennél nagyobb mérvben az üszők nevelési költségét.

Ha már most a *Monostori* részéről fölhozott német tenyésztések költség számláiból levonjuk a trágyaértéket, a testsúly tömege aránylag bizonyára nem termeltetik drágábban, mint minálunk, a tétemény képességet is számitásba véve pedig valószínűleg olcsóbban. Hogy a német tenyésztők nem veszik számitásba a trágya árát, az onnan származik, hogy náluk minden ilyen számitás hangulat keltés czéljából eszközöltetik, a német mezőgazdasági termelés érdekeinek állami megvédelmezésére. Ez azonban nem változtat a tényen, hogy a trágyaérték a mezőgazdaságban valóságos haszon és ezen érték okvetlenül a tenyésztés javára irandó.

A kisgazda jóval olcsóbban neveli üszőjét, mint a nagybirtokos, mert eltekintve a házi hulladékok felhasználásával olcsóbbá való takarmányozástól, elesik vagy legalább is jelentéktelenné válik az ápolási, fogat-erő, tatarozás és kezelési költség, úgy hogy csak ezeket levonva, körülbelül 200 koronába kerülne egy borzderes jellegű és 240—280 koronába egy nagyobb testű bonyhádi vagy szimmenthali marha fölnevelése. Mivel pedig a riskától eltekintve valamire való tehenet 200 koronán alul kapni nem lehet, Bonyhádon pedig a tehenek ára az ideivásárokon 240—450 korona között ingadozott, a kistenyésztők is nagy átlagban a teljes fölnevelési áron fölül értékesíthetik növendék marháikat.

Természetes, hogy a kistenyésztők tenyészállatja, termelőképesség tekintetében nagy átlagban jóval mögötte marad a helyesen kezelt nagyobb tenyészetekben nevelteknél és ehhez képest kevesebbet is ér. Számitásba véve most már a bevásárlásnál fölmerülő mellékiadásokat és a szállítási költségeket, bátran állíthatjuk, hogy ha darabszámra olcsóbban vásárolhatjuk is a piaci marhát, de már élőszulra és a termelési képesség hasznosítása tekintetében a saját tenyésztés határozottan jutányosabb *M. T.*

Állategészségügy.

Rovatvezető: **Dr. Rátz István.**

A védő-ojtóanyagok.

A fenti czimen, e lapok 6-ik számában megjelent közlemény, szóvá tette a védőojtás folytán bekövetkezet sárszt-miklósi balsikert, a melynél személyem érdekelve lévén, szabadjon a tek. szerkesztőség engedelmével a ezekre röviden reflektálnom. *)

A védőojtó-anyagokról van szó, melyek értékét alaposan megbírálni én nem érzem magamat elég hivatottnak, legfeljebb tapasztalati tényekre hivatkozhatom.

1885-ben kezdtem ojtani. Akkor egyenesen Párisból jött a védőojtó-anyag, mint spóra-tartalmu bouillon, s ennek felhasználása nem volt sürgős; miután azon időben csak én magam végeztem ezen ojtásokat, tehát határozottan állíthatom, hogy minden kellemetlen utókövetkezmény nélkül, — pedig volt eset, mint pl. Baumgarten Leó ur pusztaszt-Istváni birtokán, hogy csak husz nappal az érkezés után fecskenedettet a bőr alá.

Később Bécsben volt a Pasteur-intézetnek fiókja, a mely azt hiszem hasonló védőojtó-anyagot szállított, de sohasem merült fel kellemetlen utókövetkezmény. Végül a budapesti Pasteur-Chamberland-féle laboratoriumból küldötték a védőojtó-anyagot s azt hiszem erre az időre szorítkozik a spórárs helyett, bacillus-tartalmu vaccine kiszolgáltatása.

Sok éven át minden utógondolat nélkül végeztem az ojtásokat, míg 1898-ban egy kis hiba adta elő magát. Néhány ló a befecskenedés helyén jelentékeny forró, fájdalmas daganatot kapott, — még pedig nehogy a fecskendő bizonyos állapotára gondoljunk, nem az ojtás sorrendjében, hanem összevissza.

Skarifikálás és erősebb fertőtlenítés után, sőt a kisebb daganatok szorgalmas hideg borogatása folytán a daganatok az állatokról — egynek kivételével — mind elmúltak, de az az egy állat evvérüségben (septicaemia) elpusztult. Ettől kezdve a lovak védőojtását mindig igen respectáltam és örömet éreztem, ha baj nélkül sikerült.

Az utóbbi években aztán rám járt a rud. Így a többek közt Fleischl Sándor rét-szilasi birtokán beoított göbolyók a beszurás helyén egytől-egyig megdagadtak. A borogatás és különösen a sok jártatás nem igen használt a hiválásnak, de végre is legalább meggyógyultak.

Következett aztán az ominózns esiripi eset. Ottis jóformán minden göboly megdagadt a beojtás helyén. No ebből aztán volt már pusztulás is.

Ismételt kérő felszólalásom ellenére

*) A fenti czimen közölt czikkre több oldalról érkeztek be hozzánk felszólalások, melyek a Jenner Pasteur-féle védőojtó-anyagot veszik védelembe a Pasteur Chamberland-féle anyaggal szemben. — E czikknek a kérdés tisztázása érdekében helyt fogunk lapunkban adni s folytatólagos egy-másutánban fogjuk azokat közölni. Szerk.

a helyzet nem változott. A bekövetkezett bajok elől a Pasteur-intézet elég ridegen elzárkózott s Pilátusként mosta kezzeit. Magamról pedig tudtam, hogy nem mulasztottam el semmi intézkedést, tehát a végrehajtásban nem rejlett az ok. Elég kedvetlenül húzódtam vissza.

Ekkor következett a Jenner-Pasteur intézet fényesnek ígérkező theoriája. Egy kis ingadozás után, átmentem hozzájuk. Hogy a Jenner-Pasteur intézet egyszerre küldi a két ojtóanyagot, az ismeretes, és ha az nem romlékony, bizony nem is rossz dolog.

Olyan műhibát, hogy valaki a második ojtóanyagot az első helyett ojtja be, nem is képzelhetek! De ha a különféle feltűnő jelzés — üvegszin, vignetta — uri ellenőrző asszisztencia ellenére mégis megtörténnék, akkor a katasztrófa aligha várna 32 napig az első beojtás után.

A sárszt-miklósi uradalom ojtási kára elég nagy. Miért lépett fel oly tömegesen a lépfene, ez idő szerint, az rejtély; annál is inkább, mert minden előjel nélkül hirtelen történt.

Az igazság kedvéért megemlítem még, hogy a Pasteur-Chamberland-féle intézet sem mutat valami nagy hajlandóságot erre.

Ha jövőben egy védőojtó-anyagot termelő intézet elvállalná az ojtóanyag által feltételezett károk megtérítését, mondhatom, megnyugtató lenne az állatorvosra, állattulajdonosra egyaránt.

A sárszt-miklósi uradalomban daczára az ojtások körül tapasztalt nagy bajoknak, miután ezt mégis tanácsosnak tartjuk, hát mégis csak ojtunk. A friss fájdalnak hatása alatt azonban persze hogy visszamegyek a régi intézethez.

Miután pedig czikkiró ural minden további polemát kerülni akarok, — csupán a sárszt-miklósi eset tényálladékának objectiv ecsetelésére szorítkoztam s a fentemlített czikk egyik-másik tarthatatlan állítására nem kívánok reflectálni.

Kalirovits Árpád,
nyug. áll. állatorvos,
uradl. főállatorvos.

Baromfitenyésztés.

Rovatvezető: **Hreblay Emil.**

Gazdasági cselédek mint baromfitenyésztők. *)

Mikor e lapok 6. számában a gazdasági cselédeknek az ország baromfiki-vitelében való nagy részesedéséről szóló czikket olvastam, bevallom, meglepett az érték nagysága. Harminczket millió korona bevétel annak a legszegényebb elemnek, a cselédnek, óriási jelentőségű különösen a mai viszonyok között, mikor nap-nap mellett növekszik az uradalmak száma, hol a cselédek fejőmarhatartását korlátozni igyek-

*) Minden tenyésztőnek, főleg pedig az uradalmak gazdaszjtjeinek meleg érdeklődésébe ajánljuk ezt a gyakorlati és igen figyelemre méltó czikket. — Rovv.

szenek, sertésenyésztésük jövedelmezése pedig a különböző betegségek miatt hova-tovább illuzóriussá válik.

A viszonyok alapos ismerőinek azonban csakhamar be kell látni, hogy e nagy összegnek csak csekély százaléka az, a minék igazán a termelő cseléd látja hasznát. A többi, a nagyobb részt, a sok közvetítő teszi zsebre.

A nagyobb fogyasztó-központok közelében levő cselédség maga viszi be baromfitermékeinek a feleslegét a heti piacra és ott a viszonyok szerint elég jó áron értékesíti helyifogyasztásra. Ez elég jó állapot, nem erről akarok szólni. Ezek az eladások úgy sem szerepelnek a kiviteli statisztikában.

Másként alakul azonban a helyzet a piacoktól távolabb eső termelőkkel szemben. Itt két módja van az értékesítésnek: vagy a tyukász a vevő, vagy a boltos. Az első, vevő úgy az élő baromfira, mint a tojásra, az utóbbi csak tojást szed. A tyukász megáll kétreczes szekerével a major szélén és szépen elnyújtott énekével tudatja az asszonyokkal, hogy ime megérkezett és veszi a tojást „*hetet egy hatosért*“ akár mennyi. Csibét egyezség szerint. Ő tehát a háznál keresi föl a tenyésztőt, maga szabja meg az árakat, és készpénzzel fizet. Nem kell a cselédnek utána járnia — hisz azért a 25—30 tojásért nem igen érdemes messze faluzni; aztán meg a készfizetés, az hogy pénzt lát az ember rögtön, — az csábitja az eladókat.

A boltos a cselédnek a nyomoruságát használja ki. Pénz nagyon kevés forog cselédkezén, az hamar el is fogy ruhára — mire; aztán ha só, fűszerféle kell a konyhára, dohány az embernek, meg gyújtó, irka, toll az iskolás gyerekeknek, — no' akkor összeszedik a tojáskészletet és mennek a boltoshoz. Az ugyan dörmög, azt mondja, nem szereti az ilyen üzletet, de végtére is sok kérésre ad egy tojásért egy kanál sót, egy pakli gyújtót, egy irkát, tollat meg egymást. A cseléd örül, hogy nem kellett adóságot csinálnia, megköszöni szépen a boltos ur szivességét; pedig a ki utána számol, be fogja látni, hogy ez a cselédre nagyon rossz vásár. Bizony könnyen nyer a tyukász is, meg a boltos is száz százalékot a portékán.

Az értékesítés tehát nagyon rossz. Nézzük most a tenyésztet. Ritka cseléd, a kinek 10 drbnál kevesebb tyukja volna, inkább több. Ennyit könnyen eltart konyhahulladékon is, meg ott a tágas majorudvar, a szérűkert, a trágyatelep, kaparhat, kereshet az állat magának. Az élelmezéstehátrossznak nem mondható. Annál rosszabb azonban a lakása a baromfinak. Legtöbbnek a gazdája elvetett deszkából, galyból üti össze az ólat, lehetőleg kicsit, mert a tágas hideg. A másik földbe ás lyukat, befödi valahogy s azt hiszi, hogy ez „ól“, a melyben nem terem meg annyira a féreg, mint a deszkából valóban. Innen van aztán, hogy a legtöbb tanyai baromfi nem hál sem egyik sem másik ólban, hanem fenn a fán.

Az ólba a sánták, a betegek kerül-

nek, melyek nem tudnak felrepülni. Az ól tehát valóságos melegágya lesz a betegségeknek, van is mindig óvantagos, dagadt szemü, fulladozó meg himlős-beteg elég. Aztán meg mennyi érték vész el nyomtalanul a tojásban, a mit a fán háló, hazátlan tyukok rejtve eltojnak. Az elhelyezés tehát a lehetőleg rosszabb.

Ha figyelemmel végignézzük egy-egy népesebb major cselédudvarát, elég sok baromfit találunk, de három egyformát aligha. Elképzélhetetlen tarkasága van itt a színeknek és az alaknak felhalmozva. Látni elég gyakran — kivált újabban — szép kendermagos plimut — vagy fényesfekete langszán származékokat $\frac{3}{4}$ és 1 kilós élösúlyban. Tessék csak utána nézni! *A legkorábbi tavaszi keltetésből nem hagy a cseléd tenyészanyagot, mert azért ad pénzt a tyukász; kakasnak pedig az marad meg, a melyik legvadabb, nem lehetett megfogni, mikor a többit eladták. Ennyiből áll a tenyészanyag megválasztása.*

Pedig a tanyai baromfi, kivált a magyar jellegű, érdemes a figyelemre. Édzettsége kifogástalan, elég alkalma nyílik ezt kifejleszteni a télen-nyáron való fákon halással. Eleven, fürge, szorgalmas, természetévé vált a kaparás, keresés, igaz hogy kénytelen is vele, a tele zsákra ugyan hiába várna. Tojóképesége ahhoz a gondozáshoz mérten, a miben a gazdája részesíti, bizony nagy. Hátha még azt mind egy helyre, tiszta, rendes fészekbe rakhatna. Mint kotló és csibevezető semmi kívánni valót nem hagy maga után. A husa izletességben fölülmul minden fajbaromfit. Mondjanak itéletet a házi-asszonyok, vajjon a nagycsontu langszánnak, vagy a kis tanyainak van-e jobb izü husa? Az ár a nagysághoz mérten körülbelül egyenlő. Hogy a hízalás iránt mily mértékben hálados, arról sok érdekes adatot közölhetnének azok, kik azzal nagyban foglalkoznak.

Erős meggyőződése, ha szakköreink csak felényi áldozatot hoztak volna a tanyai magyar baromfityénységért, mint a sok idegen „nemes“ fajtákért, ma már az mindenk föltt állana. Az állam úgy is eléggé atyáskodik; a gazdasági cselédhez nehezebben is ér el jótékony keze, mint a falun, állandóan egy helyben lakó kisgazdához; itt az érdeklődő, intelligens gazdasáadalomnak kell közbelépnie, hogy azon emlegetett 32 millió megkétszereződjék, és hogy azoknak jusson osztályrészül, akik erre munkájuk révén a legméltóbbak. *Írtam a cselédeket.*

A Baromfityénység Országos Egyesületének pozsonyi kongresszusa egyrészt a szövetségi értékesítést fogadta el olyannak, mint a mitől legtöbb eredmény várható a jelenlegi helyzet javulása tekintetében. Másrészt pedig a feles tenyésztes. Ez utóbbi módzat föltételezi, hogy az uradalom együtt működjék a cselédjével: együtt tenyészzenek. Ez amnyi és oly nehéz ellenőrzéssel jár, hogy szerintem csak azon gazdaságok fogják igénybe venni, a melyek bizonyos okokból a baromfityénysztésre rá van-

nak utalva, pl. pajor-, vinczellérbogár, répaormányos-irtás stb. — és azzal házilag foglalkozni nem akarnak.

A szövetségi módzat pedig, mint tagsági kötelezettséggel járó, tehát állandóságot feltételező, a mi helyváltoztató cselédségünknel szóba alig jöhet. De meg ki végezné a szövetségi dolgait, gyűjtést, csomagolást, értékesítést, mikor erre sem ideje, sem tőkéje, sem bizalma nincs a cselédembernek. Az ő baromfityénysztésük ügyét tehát sem a felesrendszer, sem a szövetségi élet nem fogja messze előre vinni, nagy kiterjedésűvé tenni.

Erre egyedül az az elem hivatott, a mely a cselédügyet minden fázisában eddig is kezelte és ezután is kezelni fogja. Ertem pedig ez alatt a gazdaságot személyesen kezelő középbirtokost, a bérlőt, az uradalmakban pedig a gazdatisztet. Nekik úgy is erkölcsi kötelességük, hogy a cselédet, kinek egész munkaerjét gazdaságuk üzemében felhasználják, megélhetésében minden rendelkezésükre álló eszközzel segítsék. Ezen a téren pedig nemcsak, hogy nem kíván tőlük az ügy anyagi áldozatot, de még munkásságukat igen tisztességes haszonnal is honorálhatja.

A tanyán élő uri ember, akár birtokos, akár gazdatiszt, a házi szükséglete ellátására minden bizonytalanságot elhárít. Többnyire javított, egyöntetű formáját a magyar tyuknak. Kellő intelligenciája, szaktudása már állásánál fogva kell, hogy meglegyen. A kedvet meghozza hozzá az üzleti tudása, a számítás. A feladat az, hogy üzletkört nagygyá, szélessé tehesse e tekintetben, hogy értelmiségének részességé teszi a cselédet is, módot nyújt nekik tenyésztesük egyöntetűvé tételére, minőleges javításra és az értékesítésre kerülő termékeket nem engedni egyrészt elkalodni, másrészt lelkiismeretlen kezekbe jutni, kik a cselédek tudatlanságát a saját előnyükre kizsákmányolják; hanem magához váltja és együtt tömegben boesátja a piacra, a mi által annak minden előnyét biztosíthatja a maga számára.

Nem közösködést ajánlok, hanem együttes munkát az együttes cél elérése érdekében. A gazdatiszt tudatja a cselédeivel, kikben erre legtöbb kedvet, értelmet föltételez, hogy hajlandó számukra az ő megállapodott, célirányos tenyészteséből egyes példányokat cserében átengedni, kikötvén, hogy más anyagot tenyésztesre ne használjanak. Továbbá hajlandó termékeiket htenként egyszer-kétszer megállapított időben és időszakonként előre megszabott méltányos áron magához váltani. És pedig lehetőleg *suly* szerint, mert így csakhamar csupán a nagy tojást rakó tyukok fognak a tenyésztesetekben megmaradni és mert ez a mód a legméltányosabb is.

Következetesen vive keresztül a csere kiosztást, az állományokat rövid idő alatt lehetséges lesz egyöntetűvé átalakítani, a minék az előnyéről az értékesítésben — azt hiszem nem kell szólnom. A cseléd csakhamar be fogja

látni új helyzetét előnyeit, kedvet kap a tenyésztéshez, s igyekezni fog minél jobb és nagyobb mennyiséget produkálni, hisz azt bármikor és méltányos áron teheti pénzzé. A szervezőnek pedig ügyelnie kell, hogy egyesek állománya növekedése a tenyésztő viszonyaival és képességével mindig helyes arányban maradjon. A cseléd, ki 10—15 drb. baromfit könnyen eltart, 30—40 drbot már alig táplálhatna kellőleg s koplaló tenyésztetere bizonyosan ráfizetne.

Ha az érdeklődés fel van keltve, kevés fáradságába fog kerülni a szervező gazdának, hogy cselédeit alkalmasok adtan pár szóban adott utmutatással, jó példa adásával az okszerű kezelésre rászoktassa.

Adjon egynek egy szétszedhető egyszerű mintaólat, adjon példát a saját tenyésztésében a tisztaságra, havonkénti ölmészelésre, — ne hagyja elföldetlenül az erre-arra elhullott baromfi-tetemeket, legyen mindig méltányos, lelkiismeretes a vásárlásnál és a nagy eredmény nem fog elmaradni. Minden cseléd kérni fogja, vegye be tenyésztetét a gazda üzemenkörébe.

A szervező raktározhatja a termékeket, s a legjobb piaci konjunkturákat kamatoztathatja magának. Módjában lesz hízalni s az egyöntetű, nagyobb mennyiségű árut mindig biztosabban, jobban értékesítheti, mint az egyesek az ő kevés portékájukat. A tőkeszükséglet minimális, hisz a baromfitermék főelőnye, hogy mindenkor, s gyorsan forgalmazható, a befektetés hamar megtérül és ezáltal gyakori kihasználást enged meg.

A gazda állománya — mondjuk — 50 darab tyúk, kakasokat nem számítva, — 20 cselédnek egyenként 15 darab, együtt 350 darab tyúk; ezek termékei már nagy mennyiséget és értéket képviselnek. Számoljunk minden tyúk után csak 80 drb eladható tojást pr. 4 fillér = 1120 korona; továbbá minden tyúk után 5 drb eladásra felnevelt csibét 40 fillérijével drbonként = 720 kor., együtt 1820 korona bruttó bevétel. A mi bizony nem megvetendő összeg, hisz tudjuk, hogy a baromfitermékek előállítására a tanyán alig kerül költségbe, — a szervező is csekély tőkével, kevés fáradsággal szép haszonhoz jut. A mibez még az a tudat is hozzájárul,

hogy cselédeinek nemcsak parancsoló gazdája, kihasználója volt, de mint megélhetésük előmozdítója, szegénységükben, gyámoltalanságukban a támaszuk is, megtette emberi, polgári kötelességét.

Igy bizonyynyal megkészszerethető az ország baromfi kiviteléből részesedő gazdasági cselédek 32 millió koronája.

Horváth János.

Melyik tojásból kél nőstény s melyikből him csirke?

Erre vonatkozó kijelentésekről többször olvashat az ember szaklapokban, persze anélkül, hogy valaki *kísérleti alapon* bizonyíthatná egyik vagy másik esetnek elvitázhatatlanul tényleges voltát. Következethetne vélnék ugyanis az ivarra különösen abból, hogy milyen a tojásnak a héja, vajjon sima, vagy göröngyös; továbbá abból, hogy milyen a tojásnak az alakja, vajjon ovális, elhegyesedő, vagy gömbölyded-e; végül abból, hogy a tojás légüre hol van: a tojás tompább részén-e, vagy oldalaslag.

A «Geflügelzüchter» szerint egy kísérlet azt bizonyítja, hogy ezen jelekből feltűnő göröngyös héjú tojásokat s azokat 13 és 11 = 24 számban két kotló alá tették. Kibujt pedig azokból 8 nőstény, 13 him csirke, 3 tojás pedig záp volt. A másik kísérletben elültettek 12 drb. feltűnően hegyes és 12 drb. feltűnően gömb alakú tojást. Az előbbiekből — a helyett hogy mind kakas kelt volna ki — kibujt 6 nőstény és 4 him, 2 tojás pedig zápon maradt; az utóbbiból — a helyett hogy mint nőstény kelt volna, — kibujt 1 nőstény és 8 kakas — 3 tojás pedig eltűnt, talán a kotló megette. A 3-ik kísérletben 12 oly tojást ültettek meg, melynek légüre a tompa végen volt s ez szerint abból mind, vagy tulnyomó számban nőstény volt várható. Lett pedig 10 him és csak két nőstény!

Eszerint most már még nyugodtabbak lehetünk a kísérleti eredmény tudatában afelől hogy a tojások kiválóításával az ivarra éppúgy nem foly-

hatunk be a baromfi tenyésztésben sem, a mint nem folyhatunk be arra az emlős állatoknál sem. —i.

Új baromfifajta a láthatáron.

Ez uttal nem Angliából, hanem Amerikából készül egy új tyúkfajta hódító hadjáratra, s főként az öreg Európa az a terep, a melyen az új fajta tenyésztője produktumai számára a polgárjogot megszerezni óhajtana. Az új tyúkfajta egyébként a világos «Bráma» és a fehérszínű «Georgiai Viador» fajokból lett kitenyészte, s mint ilyen és immár hét évi tenyésztés folytán teljesen konstant új fajta a «Sherwoods» (olv. Sörrvuds) néven lett ismert és bevezetve az újvilágban.

Jó tulajdonságai: nagy test (a kakasok 5—5¹/₂, a tojók 4—4¹/₂ klgrm súlyosak), finom és sok hus, kitűnő hizóképesség, nagy és sok tojástermelés, gazdag, világos színű és finom tollak és nagy ellentállóképesség a különféle baromfibelegések és az időjárás viszontagságaival szemben. Tenyésztője — Bauscher egyesült államokbeli farmer — és a fajtát már felkarolt farmerek nagy elismeréssel és dicsérettel nyilatkoznak az új fajtáról, a melyből már Németországba és Angliába is több törzs lett importálva. N. D.

Baromfi kiállítás Frankfurt am Mainban.

A német baromfi-tenyésztők egyesületének frankfurti osztálya — a német, osztrák és magyar baromfi-tenyésztők klubjával és több más német gazdasági és baromfi-tenyésztési egyesülettel karöltve e hó 19—23-án Frankfurt a/M.-ban tartja meg IX. német nemzeti nagy baromfi kiállítását.

A jelentkezés ideje természetesen már lejárt, s így már most módunkban van megállapítani, vajjon milyenek ígérkeznek ez a kiállítás. Előre is megmondhatjuk hogy a siker szinte fenomenálisnak látszik. Tyúkféléket 258 fajban és osztályban egy egész ármádiát jelenettek be. Légió azonban a

PESTI HENGERMALOM-TÁRSASÁG

Alapították <<

>>> 1839-ben.

Örleményei a legkiválóbb minőségben megbízhatóan mindig egyformán szállíthatók, a miért is általában a legnagyobb kedveltségnek örvendenek. — A Pesti Hengermalom takarmánycikkei mindig kifogástalan tiszták, egészségesek és igen táplálékonyak. — A Pesti Hengermalom valóságos sp. czíalítása a 9. számú finom korpája, melynek gyártására a legnagyobb gond fordítatik és mely igen keresett takarmány különösen tejgazdaságok számára. — A Pesti Hengermalom darált konkolya igen erőteljes, kedvelt takarmány, szintén főképen tejgazdaságok számára. — A Pesti Hengermalom G jelű nagyszemű durva korpája czélszerű erőtakarmány lovak és szarvasmarháknak. A Pesti Hengermalom 8-as sz. takarmánylisztje igen egészséges kiadó, hustermelő és tejképző kitűnő erőtakarmány. Igen alkalmas keverési czélokra, más takarmányok följavítására.

BUDAPESTEN.

Magyarország legelső mőmalma. Minden kiállításon a melyen részt vett, a legnagyobb kitüntetésekert nyerte el.

bejelentett kacsák, lúdak, gyöngytyúk, galambok, egyéb madarak és a nyulak száma is. Lesz egy érdekes vonatkozó ipari csoport is, melyben az összes a baromfi-tenyésztésben használatos gépek, eszközök, tárgyak, baromfi-készítmények, tojás, takarmányok, gyógyszerek, preparátumok, modellek stb. lesznek bemutatva. Ezen kívül külön be lesz mutatva a vonatkozó irodalom is.

Szóval a frankfurti kiállítás nagyon is érdemesnek látszik a megtekintésre és tüzetesebb tanulmányozásra.

—n.

Tejgazdaság.

Rovatvezető: **Sierbán János.**

A savó és lefölözött tej értékesítése sertéshizlalás útján.

Sok előnye van ezen értékesítési módnak. Úzhető nemcsak falusi vagy pusztai, hanem városi tejgazdaságokban is, s nemcsak az év bizonyos szakában, hanem folytonosan egész éven át, még pedig úgy kis, mint nagymértékben.

Ép és egészséges sertéseket fogjunk hizlalás alá. Igen fiatal sertéseket ne hizlaljunk, mert azok inkább növésre, mint hizásra használják el az eleséget, de öregget sem, különösen ha eladási célból történik a hizlalás, mert azok jól hiznak ugyan, de husuk kemény s nem a legjobb ízű és így az értéke sem nagy. Legezészerűbb ha közép, vagyis 1½—2 éves kora sertéseket hizlalunk, mert csak ezeknél várhatunk kellő eredményt.

Kizárólag sovány vagy lefölözött tejen is lehet sertést hizlalni; minthogy azonban a savó és lefölözött tej a szükséges tápanyagokat nem a kellő arányban tartalmazza, azok nem felelnek meg a hízó sertés tápanyag szükségletének; minek folytán ha kizárólag ezzel etetnők hizóinkat, sem gyors, sem olcsó, sem pedig megfelelő eredményre nem számíthatnánk.

A kizárólag savón hizalt sertések husa igen puha, könnyű, de izetlen és így kevés értékkel bír. Czélszerűbb szemes takarmánnyal vegyítve etetni a savót és lefölözött tejet. Legalkalmasabb e czélra az árpa és tengeri darált állapotban; jó a korpa is, ha jó minőségű.

Etetésnél nagyon vigyáznunk kell, nehogy megterheljük a sertés gyomrát; az első pár napon csak annyit adjunk, hogy éppen ne éhezzenek s lassan szaporítsuk az adagokat, a sertés nagysága és étvágáéhoz képest, de vigyázzal, hogy túl ne lépjük a kellő határt. Ha azonban ez mégis megtörténne és hizóink étvágya megszűnnék, ez esetben koplaltassuk őket, mert ez az első és legegyszerűbb orvosság e baj ellen. Nem adni egy napig semmit, csak tiszta vizet; a 2-ik napon csak ¼, a 3-ik napon ½ adagot, a melytől azután lassankint lehet feljebb menni a kellő mértékig.

A hizlalás első szakában inkább hustermelésre törekedjünk; e czélból a moslékban, azon szemes avagy mástakarmány mennyiségét emeljük, mely inkább hat a hus, mint a zsirképződésre; ilyen a savó, lefölözött tej, korpa, árpadara stb. s mikor már a kellő mennyiségű húst — mint alapot — előállítottuk, akkor emeljük a zsirképző takarmányt, a tengeri-darát, tulsulyra. A hizlalás legvégső szakában pedig csökkenteni kell a savó, lefölözött tej, korpa és árpadara mennyiségét s ezek helyett adjunk tengeri-darát, mert ez előnyösebben hat a zsirképződésre, mint az előbbieket. De egészen megvonni nem kell a savót és lefölözött tejet.

Felnőtt sertéseknél kezdetjük a napi adagot 60 dekagramm dara és 4 liter savó és lefölözött tej keverékkel; e mennyiségről elmehetünk később 4—5 kgr. dara és 6—7 liter savó és lefölözött tej keverékig.

Naponta háromszor etessünk. Az etetési időt pontosan meg kell tartani s az etető és itató edények tisztántartására nagy gondot fordítsunk. Friss vizet és sót folytonosan tartunk a hizók előtt; a vizet, mert szükségük van rá a táplálkozáshoz, a sót pedig azért, mert fokozza az étvágyat, emésztést és izletesebbé teszi eledelüket.

A sertések fekvő helye puha és száraz legyen. Alomul legmegfelelőbb a száraz homok, mert az magába szívja a nedvességet s így szárazá és hűvössé teszi fekvőhelyüket. Alkalmassá fűrdőhelyről is kell gondoskodni, mert ez szükséges egészségi szempontból; éppen ezért a hizók ólját víz közelében kell felépíteni; ha ez nem volna, úgy gödröket ássunk az ól közelében s azokban friss vizet tartunk állandóan.

A hizók nyugalmát különösen közvetlen etetés után senki és semmi meg ne zavarja, mert az a hizás hátrányára van, valamint a nagy mozgás is; de a mérsékelt mozgás nem ártás szükséges is az emésztés fokozására.

Állatforgalmi mizériák.

Érdekkel olvastam az e czímen e lapban megjelent több közleményt s a fennálló állatforgalmi korlátozásokból származó bajokat egy velem legutóbb történt esettel illusztrálni akarom én is. — Esetem a következő:

Szászbereken — fekszik J.-N.-K.-Sz.-megye járszági alsó járásában — beraktam 21 hízott ökröt a f. hó 16-án Bécsben megtartandó szabad vásárra. A berakás történt f. hó 12-én Szászbereken. Ugy a járás mint a község (Bessenyszög) melyhez a pusztá tartozik, szabad volt. A berakást a törv. hatósági állatorvos végezte. Ugyancsak 13-án akartam ujonnan Németországba rakni ökröket, mikor 13-án délben kijött ugyanaz az állatorvos és jelenti, hogy a rakodás lehetetlen, mert ma reggel azaz 13-án kapta a földmiv. kormány azon sürgönyi rendeletét, hogy a járszági alsójárást és

Mezőtur városát forgalmi korlátozás alá helyezi, mert a tiszai középjárás egy községében szárfáját constatáltak és ez a két járás határos a tiszai középjárással.

Már maga az az intézkedés is különös, hogy egyszerre járasokat (maholnap országrészeket) zárnak le, de még különösebb, hogy ezen egészséges helyről, járásból feladott marhát, melyet a rendelet valahol Bruck körül ért, el akarják konfiskálni és csak a bizományos éberségének köszönhetem, hogy midőn a jóság 14-én reggel Bécsbe megérkezett, azt kieszközölte, hogy az aznapi contumace vásárra állítatott és a hosszú uttól összetörve, a vagonból kirakva teljesen üresen adatott el. Ha véletlenül 13-án nem kellett volna ökröket raknunk, nem is tudtam volna az egész zárlat felől semmit, nem figyelmeztethettem volna a bizományos és valószínűleg elfofiscálták volna ökreinket, mint záros helyről, engedély nélkül érkezettek.

Igy kimáztam a bajból — persze nem csekély kárral.

Ezt előre bocsájtva kérdelem, ki fogja megvédeni a magyar polgárok érdekeit és vagyonát, ha így bánhatik velünk az ausztriai hatóság. Hiszen milyen eljárás már maga az, hogy az elzáró rendeleteket ők rendesen szerdán délután adják ki, mint ezuttal is, sőt esetleg csütörtökön, ugy, hogy mire a magyar kormány a tiltó rendeletet az egyes hatóságokkal közölheti, már rendesen péntek van, a mikor az azon heti bécsi vásárra irányított marha már természetesen uton van, a melylyel persze aztán aztán ugy bálnak a mint nekik tesszik. Ezuttal is konstatálva lett a tiszai középjárásból Kengyel pusztáról Bécsbe vitt ökrökön már folyó hó 8-dikán a száj és körömfájás ügy, hogy azok a 9-diki vásárra nem is bocsájtattak, mégis csak péntek reggel kapta meg a mi hatóságunk (pedig sürgönyileg küldte a magy. földmiv. kormány) azt a rendeletet, hogy az említett két járás forgalmi korlátozás alá helyeztetik.

Miképp állunk azonban a Németországba való szállítással? A tömémentelen forgalmi rendeletek között én már nem ismerem ki magamat, de azt hiszem egyetlen gazdatársam sem s így a nyilvánosság orgánumai útján vagyok kénytelen feleletet és tájékoztatást kérni arra vonatkozólag, vajjon szabad-e Németországba egészséges, de Ausztria részéről forgalmi korlátozás alá helyezett községből Németországba marhát szállítani. A német kormány ugylátszik tudtommal csak azt kívánja igazoltni a passzuson, hogy 40 nap óta

sem a községben, sem a szomszéd községben járvány nem volt. De Ausztria részéről az egész járás forgalmi korlátozás alá vétetett mint szomszédos járás és az állatorvos nem engedi a rakodást, daczára, hogy a német kívánalmának megfelelő lehetnének. Nem engedi pedig azzal az érveléssel, hogy Ausztria nem engedi magán keresztül az ilyen szállítást. A közérdek szempontjából kérek erre vonatkozólag tájékoztatást.

Blantz Jenő.

Irodalom.

A madarak védelméről.

Irta: Saccii Kukuljovic József m. kir. állatorvos, a községi állatvédő-egyesület titkára.

Az országos állatvédő-egyesület kiadásában jelent meg a fenti címmel egy 30 oldalra terjedő kis füzet, amelynek szerzője a madarak védelmével foglalkozik. Először is általánosságban szól a madárvédelemről kapcsolatosan a hasznos éneklőmadarak pusztításával. — A madarak védelmét illetőleg a szerző két tételt állít fel, nevezetesen 1. biztosítani kell a madarak létfeltéteit és 2. saporodásuk lehetőségét kell előmozdítani.

Értekezésének mindkét tételét szépen kidomborítva érdekes vonzó stílusban tárja az olvasó elé. — Ismerteti egyrészt az etető házikók és készülékeket, másrészt a fészkelő házikókat s azoknak a madárvédelem szempontjából legegyszerűbb elhelyezési módját. Külföldi példákat is hoz fel, melyek közül különösen a gráci (Schlossberg, Stadtpark) igazán követésre méltó s a mely üdvös hatását hazánk nyugati részén már észrevehetően érezteti.

A mű szövege közé 14 igen szép s a tartalommal összefüggő kép van illesztve. — Függelékül közli a községi állatvédő-egyesület a kétféle formában forgalomba hozott fészkelő házikók előállításí árát.

A mű mint az országos állatvédő-egyesület kiadványa ingyenes s minden érdeklődőnek készséggel megküldi a nevezett egyesület. (Budapest, VII. Nefejejs-utca 14.) Jaskó Géza.

Külömfélék.

Tejgazdaság Borszákon. Borszákon tejgazdaság létesül, melynek célja a Székelyföldön a tejszövetkezetek létesítése. Darányi földművelésügyi miniszter a tehének vételére állami segítséget engedélyez, melyet kedvező fizetési föltételekkel öt év alatt fizetnek vissza. Ugyancsak az épületek fölépítésében segíti a borszékiet, kiköti azonban, hogy a tejgazdaság tizenöt éven át fönntartandó. A tejgazdaság létesítésével nemcsak az állattenyésztés föllendítését akarják, de azt is, hogy Gyergyóban, a hol a földművelés igen kez-

detleges állapotban van, a földműveseken segítsenek.

Tavaszi luxulóvásár. A budapesti Tattersall részvénytársaság az idei XXIII. tavaszi luxulóvásárt 1903. évi márczius hó 23., 24., 25. napjain rendezi az »Országos Magyar Gazdasági Egyesület« védnöksége alatt a Tattersall istállóiban. A luxulóvásár díjazással lesz egybekötve. Négyes fogatok részére 2, ketős és jukker-fogatok, valamint hátsólovak részére 3, azaz mindössze 11 díj, összesen 2400 korona összegben áll rendelkezésre. A vásár tervezetét legközelebb küldi szét a Tattersall titkári hivatala az érdeklődőknek. A második tavaszi vásárra, amely április 25—29 ig lesz, valamint az őszire, melyet szeptember 26—30 ig tartanak meg, Darányi földművelési miniszter tűzött ki egy-egy értékes tiszteletdíjat.

Tenyészbika-eladás. A bábolnai m. kir. ménesbirtok tisztavérű szimmenthali szarvasmarhatenyészetéből származó s tuberkulinre nem reagált, 19 darab fiatal tenyészbika folyó évi márczius hó 20-án délután 1 órakor Bábolnán nyilvános árverésen el fog adatni. Az eladásra kerülő bikák részletes leírása, valamint az árverési föltételek a földművelésügyi miniszteriumban a gazdasági főigazgatónál (II., emelet, 81. számú ajtó) és a ménesbirtok igazgatóságánál kaphatók.

Tenyészbika-vásár. A Borsodmegyei Gazdasági Egyesület, márczius hó 2., 3. és 4-ik napján tenyészbika-vásárt rendez Miskolcson a tulajdonát képező vásártéri istállóban. A vásáron részt vehet Borsod, Gömör, Abauj-Torna, Zemplén és Szabolcs vármegyéből bármely nagyobb és kisebb tenyésztő. A vásáron résztvenni szándékozók bejelentése szabályszerű bejelentési iven legkésőbb február 15-éig, azokra nézve pedig, akik állataikat vásárra szállítják, kedvezményes szállításra jogosító igazolványok elküldhetése céljából legkésőbb február 22-ig az egyesület titkári hivatalához Miskolc (Vármegyház) beküldendők.

Elmaradó tenyészállatvásár. A budapesti marhavásár téren fellépett száj- és körömfájás miatt a márczius hó 7. és 8-án rendezni tervezett tenyészállatvásárt megtartani nem lehetvén, a vásár rendező bizottsága Székesfehérvárott kívánta az idei tenyészállatvásárt rendezni, a melyre azonban oly kevés jelentkezés érkezett, hogy annak megtartásától is el kellett tekinteni. Az OMGE. tehát az érdekeltenyészteők tudomására hozza, hogy a f. év tavaszán tenyészállatvásárt egyáltalán nem rendez.

Baromfitenyésztők Országos Egyesületének postája.

Tagdíjnyugtázás. Tagsági díjakat fizettek 1903 február 11-től február 18-ig 1903-ra: Bozó Mihály, Prónay Mihály, Prónay Mihályné, Levélt tejszövetkezet, Gomba Károly, Schweiger Ferencz, Heim Kristóf, Bodanszky Tivadarné, Kiss József, Purgly Lászlóné, Békás Sándor, Prág Bonifáczné, Madzinyi Gézáné, Rácz Ödönne, Fittler Sándorné, Csöke György, Kluge Ferenczné, Bortolo M., Bernardinelli 8—8 koronát. P. B.-né urnó Kunágota. Czimváltozást keresztülvezettük. B. O.-né urnó, Hídveg. Egy jól kifejtett bronzpulyka kakas rendes ára 10—16 K. közt váltakozik. K. Zs. urnak, Budapest. Az eladásokat tudomásul vettük, köszönjük értesítését. Lap iránt intézkedés történt. N. J. urnak, Észék. Fajtojások kiserelésére előjegyeztük. A cserébe adott tojásoknak nem kell fajtisztáknak lenniök. V. Gy. urnak, Budapest. A megrendelést szívesen közvetítjük. Reméljük meg lesznek elégedve a küldött baromfiakkal. Levél ment. J. S. urnak, Detk. A tojásértékesítő alapszabálytervezet megküldtük, öröndenénk, ha fáradozását siker koronázná. Özv. K. J.-né urnó, Remete. Az említett műben a keltető gépek képeken is be vannak mutatva, sőt a kezelésre is bő utasítást talál ugyancsak képekkel magyarázva a tennivalókat. K. B. urnak, N.-Csanád. A tenyésztojások értékesítése tárgyában intézkedni fogunk. H. Zs. urnak, Szeged. A farkatlan, suta tyukok fajtanak nem nevezhetők. Minden fajtanál előfordul 1—2 ilyen. D. E. urnak, Heves. A langszán tyuk 120—140 sárgahéjú tojást, az olasz rendesen 140—150 tojást tojik évente. V. J. urnak, Vác, Tessék tudatni velünk, mely fajtát óhajta tenyészteni. E. Zs. urnak, K.-K.-Félegyháza. R. J. urnó, Budapest. Nyomatványokat elküldtük. Lapot is indítottunk. Sz. F. urnak, S.-Aba. Hídegen hágy bennünket az ő gorombáskodásuk. Ön se vegye komolyan, ez a legjobb a mit tehet. G. Gy. urnak, Szeged. A tanfolyamról lapunk legközelebbi számában bő értesítést hozunk.

Állatkereskedelem.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok“ eredeti tudósításai.

Budapesti vágómarhavásár. 1903. febr. 19. Fölhajtattott: hizott s legelőmarha 2526 drb, esonozni való marha 342 drb, összesen 2868 drb. Ebből: ökör 2091 drb, bika 117 drb, tehen 556 drb, bivaly 91 drb, növendékmarha 13 drb.

Árak: (100 kilogrammonként koronaértékben.)

1903. február 19.	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör	64—72	56—62	48—54
Tarka hizott ökör	64—72	56—62	48—54
Tehén	44—64	44—60	42—58
Szerbiai ökör	—	42—60	44—60
Bika	—	46—60	—
Növendékmarha	—	38—60	—
Bivaly	—	34—46	—

Irányzat: A vásár hangulata élénk, az árak jó minőségűnél változatlan, közép- és rossz minőségűnél 1—2 koronával csökkentek.

Budapesti szurómarhavásár. 1903. febr. 19. Fölhözött: borjú 160 darab, bárány 1968 darab. Árak: Borjú I. oszt. kg.-ként 80—92 fill., II. oszt. 68—78 fill., bárány páronként 7—16 kor.

Irányzat: A vásár hangulata élénk.

Budapesti juhvásár. 1903. febr. 16 Fölhajtattott: 100 drb. Árak: q-kint korona értékben. Elsőrendű hizott ürű —, középminőségű hizott ürű 44 —, legelőn javított ürű — pár-kint, javított anya —, szerbiai raczkajuh —, kecske —, bárány —. Irányzat: Felhajtás nem volt.

Budapesti lóvásár. 1903. febr. 19. Fölhajtattott: 559 drb. Ebből jobb min. hátsó 16 — drb, jukker 22 drb, hintós 30 drb, igás 50 drb, fuvaros 16 104 drb, parasztló 300 drb, alárendelt minőségű 53 drb. Eladott: 340 drb. Árak: drbönként kor. hátsó 16 —, jukker 350—470, hintós 300—400, igás 220—310, fuvaros 16 130—200, parasztló 52—110. Irányzat: A vásár hangulata élénk.

Budapesti ferenczvárosi sertés-zártvásár.

Nap	Érk. waggon	Érk. darab	Sertésköz- vágóhidra el- szállított	Eladat- lanul maradt
febr. 13.—febr. 10.	65	2612	2663	241

Napi árak fillérekben

Nap	Öreg		Fiatal		Süldő
	I. rendű 850 kg. félül	II. rendű 280—350 kg.-ig	Nehéz 300 kg. félül	Közép 220—300 kg.-ig	
febr. 13-án	100—90	106—98	93—98	104—104	104
febr. 19-én	100—96	104—100	97—97	104—104	104

Irányzat: Felhajtás csakélv. Árak változatlanok.

A kőbányai sertéspiac heti forgalma. 1903. febr. 12-től 1903. febr. 18-ig. Sertésállomány volt 1903. febr. 11-én. 20546 darab. Elhöz érkezett: magyar 744 drb, szerb 3059 drb, összes állomány 24349 db. Elszállított: 3384 drb. Maradt állomány 1903. febr. 18. 20965 darab.

Hízott sertésárak:

(Megállapodás szerinti élő súly és 4% levonással.) Magyar öreg nehéz, párja 400 kg. fölül 110—130 fill. Magyar közép párja 300—400 kg.-ig 120—126 fill. (Az alábbi árak 45 kg. élő súly és 4% levonással értendők.)

Magyar fiatal nehéz párja 300 kg.-on fölül 126—130 fill. Magyar közép párja 250 kg.-on fölül 122—128 fill. Magyar könnyű párja 200 kg.-on fölül 118—122 fill. Szerb nehéz párja 160 kg.-on fölül 118—122 fill. Szerb közép párja 250 kg.-on fölül 116—120 fill. Szerb könnyű párja 240 kg.-on fölül 112—120 fill. Irányzat: Változatlan élénk.

Sovány sertésárak:

(Az árak 4% levonással élő súlyban értendők.) Öreg 2 éven fölül 100 f.-től 108 f.-ig, öreg 2 éves 110—116 f.-ig, véssen átment 2 éven aluli süldő 110—120 f.-ig, véssen át nem ment 2 éven aluli süldő 94—100 fillérig. Irányzat: Változatlan élénk. A fent jelzett sertésmennyiségből németországi vevők által határszéli vágóhidak útján élő állapotban — drb lett Németországba elszállítva.

A győri sertéspiac forgalmáról. — 1903. február 5-től febr. 11-ig. — 1903. febr. 5-én volt állomány 20656 drb, ehhez érkezett 800 darab, összesen 20456 drb. — Elszállított: győri fogyasztásra 83 drb, belföldre 47 drb, Bécsbe 741 drb, Csehországba 250 drb, Mervaaországba 52 darab, összesen 1173 darab. — Maradt állomány február 11-én 2083 drb. — Árak 130. 132 K.

Bécsi szarvmarhavásár. 1903. február 19. Főlhajtatott: 4903 drb borjú, 2164 drb sertés, 255 drb juh, 2385 drb bárány. Árak: kg.-kint fill. borjú I. o. 102—120 (—), borjú II. o. 88—100, hizott sertés 112—120, süldő sertés 96—108, hussertés 104—112, juh 64—96, bárány páronkint 12—30 kor. Irányzat: Elég élénk.

Bécsi juhvásár. 1903. febr. 19. Főlhajtatott: 1339 darab. Árak: kg.-kint fill.-ben: angol husos ürök (—), I. rendű hizott ürű 56—60, középmín. hizott ürű 56—60, kecske 50—54, bárány —. Irányzat: Élénk.

Bécsi sertésvásár. 1903. febr. 17. Főlhajtatott: hussertés 4760 darab, zsirsertés 5613 drb, összesen 10373 drb. Ebből: magyarországi 5663 drb, galicziai 4614 drb, egyéb 96 drb. Árak: kgrammonként élő súlyban fill.-ekben: elsőrendű nehéz magyar 116—118 (kiv. 118), elsőrendű közép magyar 110—114, könnyű magyar 104—108, öreg nehéz magyar 110—114, szerémségi (horvát) —, szedett sertés 104—108, galicziai süldők 72—92, galicziai öreg —, hussertések 72—92. Irányzat: hussertéseknél élénkebb, zsirsertéseknél lanyhább.

Bécsi szarvmarhavásár. 1903. február 16. Főlhajtatott: hizott és legelőmarha 3661 drb, csontozni való marha 723 darab, összesen 4384 darab. Ebből ökör 3267 drb, bika 522 drb, tehén 521 drb, bivaly 74 drb. Vesztegvásárra felhajtatott — drb.

Árak: (100 kilogrammonként élő súlyban korona-értékben fogyasztási adó nélkül.)

1902. febr. 3	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör . . .	70—72	62—69	52—60
Galicziai hizott ökör . . .	73—78	65—72	56—64
Tarka hizott ökör . . .	81—86	71—80	60—70
Bikák	46—70	—	—
Hízott tehén	50—64	—	—
Legelőmarha	—	—	—
Csontozni való marha . . .	46—70	—	—
Bivaly	36—46	—	—
Konzervárú (selejt)	—	—	—

Irányzat: Lanyha

Baromfi piac.

Magyar Gazdák Vásáreszámok Ellátó Szövetkezet jelentése. Budapest, 1903. febr. 13.

Élő baromfiak: Csirke rántani való egy pár 140—170, csirke sütni való hazai egy drb 50—160. Tyuk, hazai egy pár 220—280. Káppan hizott egy pár 360—400. Rucza hizott la egy pár 450—500, rucza hizott IIa egy pár 400—450. Lud hizott Ia 1000—1400, lud hizott IIa 900—1000. Pulyka hizott Ia 1000—1100, pulyka hizott IIa 800—1000 fill.

Vágott baromfiiban és I. rendű szépen, tisztán kezelt hizott ludak kilója 1:10—1:20, vágott pulykák kilója 1:15—1:20 fill. különként, minőség szerint.

A tojástüzetlen Ia friss telt tojás 85—88, gyengébb minőségű 80—84, apadt —, meszes koronát jegyzett eredeti ládánként.

Szerkesztői üzenetek.

H. J. Pa. Sz. György. — Fogadj elismerésünket kitünően megírt cikkéért. Örvendeni fogunk, ha rendes munkatársaink sorában láthatjuk. Kérjük velünk pontos címét tudatni.

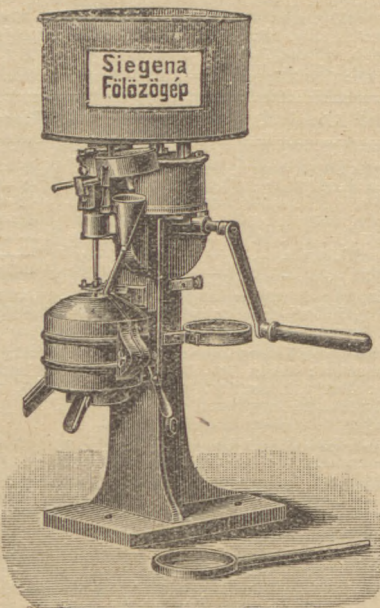
Sz. M. urnak, Csákova. Czikke nem bir aktuális jelleggel s így ma épp úgy közölhető, mint akár egy hónap mulva. Közölni minden esetre fogjuk, csak egy kis türelmet kérünk. Valószínűleg a jövő számban hozzuk.

Többeknek. Az 1, 2, 3, 4, számokkal már nem szolgálhatunk miután elfogytak.

FEHÉR MIKLÓS

gépgyár & részv.-társ.

Budapesten, V. kerület, Külső Váci - ut 80. szám.

A máv. gépgyára gazdasági gépeinek eladása.

BERENDEZ: =====

tejszövetkezeteket, modern magán tejgazdaságokat.

ÁLLANDÓ RAKTÁR: =====

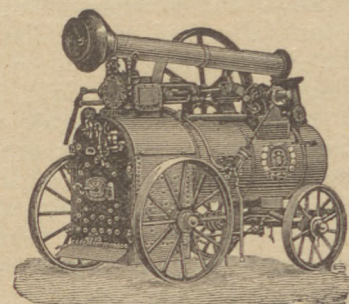
legjobb minőségű összes tejgazdasági cikkekben. Költségvetésekkel és tervekkel díjmentesen szolgálunk.

A pozsonyi II. mezőgazdasági országos kiállításon **diszoklevél**. A legnagyobb kitüntetés.

! Árjegyzékeket ingyen és bérmentve !

Használt és javított lokomobilok és gőzcséplőgépek.

Csereüzletek. Mindenemü gazdasági gépek.

Weiser J. C.

gazdasági gépgyára Nagy-Kanizsán.

Ajánlja: „Zala Drill“ hazánk legjobb sorvetőgépeit. **Egyvasu egyetemes** és több barázdás **aczélekeit**, és az **összes talajmivelő eszközeit**, valamint egyéb **gazdasági gépeit** **jutányos árak** mellett.

KWIZDA-féle Restitutionsfluid

cs. és kir. szab. mosdóvíz lovak számára.

40 év óta minden ménesuradalmi és egyéb nagy katonai és polgári istállóban használatban nagy fáradtság utáni erő visszanyerés és erősítés czéljából, az inak megbénulásánál stb. a lovakat kitünő szolgálatok tételére képesíti.

1 üveg ára 2 korona 80 fillér.

Színes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Valódi csakis ezen jeggyel ellátva.

Kapható minden gyógyszerárban.

Főraktár:

Franz Joh. Kwizda gyógyszerész, csász. és kir. osztrák-magyar, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító KORNEUBURG, Wien mellett.

KURCZ LIPÓT ÉS TÁRSA

photocinkografiai műintézete

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 13.

KÉSZIT: mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

CLICHÉKET

Chemigrafia, chromotypia, photo- (auto-) typia, fametszet stb. utján. Térképek, tervezetek, alaprajzok photolithografialag legszebben, legolcsóbban sokszorosíthatnak

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltekn.

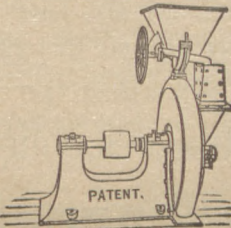
Diszk/évl: Pozsonyban 1902. Aranyérem: Verseczen 1902.

“PERPLEX”

legújabb rendszerű szabadalmazott

egyetemes őrlőgép.

Egyszeri keresztülboesajítással tetszés szerinti finomságu darává abonaneműket és a **csutkástengerit** is. A tengeri csutkájából (torzsa) és a kóróból (kukoriceza szára és levelei), szalmából, szénából finom korpát, friss burgonyából pedig moslékot készít. A “PERPLEX”-gépről leírást és árjegyzéket, valamint minta-örleményt bérmentve küld:

Löw Alfréd

okleveles gépészmérnök
Budapest, VIII., Üllői-ut 52/B.

Egy ilyen kövér disznót

csakis a **Barthel-féle takarmánymész**

hozzátétele által lehet **11 hónap mulva** kapni MELZER J. ur 1896. december 9-én ezt írja: Az “Öntől hozott takarmánymészszel egy önnevezésű közönséges fajta 11 hónapos süldő malacznál **250 kiló hizlalási súlyt** érhető el.” **Barthel-féle takarmánymész** a legolcsóbb szer a csonttörékenység, csikó-, borju-, és malaczbénaság elhárítása ellen a gulya felnevelésére, a tejjövedelem emelésére, farágás, ganajléivás ellen, tyúkoknál a tojás előmozdítására. Leírás és véleményadás ingyen. 5 kilós próba 2 korona postán.

Barthel M. & Tsa Bécs, X., Keplergasse 20.

A ZALATNAI kénkovand-ipar r.-t. Brassói kénsav- és műtrágyagyára ajánlja legjobb minőségű mindennemű

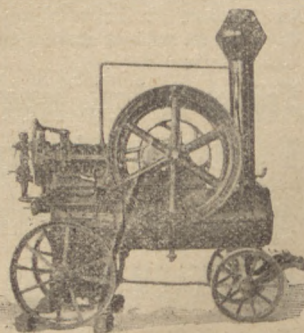
Mütrágyáit

a t. cz. gazdaközönség becses figyelmébe. Ajánlatokkal készséggel szolgál a Központi Iroda, Budapest, IV., Bécsi-utca 5. sz.

BECK és GERGELY

Budapest, motor- és gépgyár V. Váci-út 12.

ajánlják legújabb rendszerű saját gyártmányu **benzinlokomobiljaikat** és **benzinmótorjaikat**. Olcsó üzemköltség! Nincs tűzveszély! Könnyen kezelhető! Különlegesség: **Vajgyurógépek. Tejgazdasági berendezések.** Tessék árjegyzéket kérni.

Sangerhauseni gépgyár

részvény-társaság

Budapest, (Külső Váci-ut) Csáky-utcza 3.

Vasöntöde, gép- és rézgyár.

Special gépgyár szeszgyárak berendezésére.

Trágyafősz istállótrágya c. szerválására és trágyázási célokra.

Mésztrágya legfinomabb ca. 9.0% szén-savas meszet tartalmazó mészkelet.

Czementgipsz gazdasági épületek- és istállók építkezéséhez.

(Ismertető füzet kívánatra bérmentve.)

Magyar Thomassalak

kitűnő minőségben ajánl tavaszi és őszi szállításra:

SÁTORI MÓR

erdélyi gipsz- és műtrágyaműveinek központi irodája:
BUDAPESTEN, IX., Dandár-utca 25. szám.

Legolcsóbb és leghatásosabb trágyázás. A Cséry-féle szemétfuvarozási és feldolgozási részvény-társaság által a fővárosi területén összegyűjtött rostált és compostírozott szemétrágya előnyös vegyi összetétele és dús nitrogén, phosphor és káliumtartalmánál fogva úgy a gabonafélék, mint pedig szőlők trágyázására kiválóan alkalmas. Az eddigi kísérletek eredményei bizonyítják e trágyaszer rendkívüli előnyeit.

A szemétrágya beszerzési ára, nagy belértéke dacára **OLCSÓBB**, mint a természetes marhatrágya vagy bármely műtrágya. Részletes árajánlattal és ismertető füzetrel szívesen szolgál a kizárólagos eladással megbízott

Magyar Kereskedelmi részvénytárs. Budapest, V., Váci-körút 32.

„Derby“ melasse abraktakarmány

a mely **melasset, korpát** és **száritott répaszeleteket** tartalmaz,

lovak, tehének, hízók, disznók, juhok

stb. egészséges erőben tartására **nélkülözhetetlen abraktakarmány.**

A honvédelmi laktanyában (Budapest, az 1-ső és 4-ik honvédhuszárezrednél, a magyar lovaregyletnél), a nemzeti lovardában, Alagon a versenyállókban, a Cséry-féle szemétfuvarozó r. társaságnál, a budapesti, bécsi, londoni és madridi omnibusz társaságnál, a gödöllői koronauradalomban, gróf Andrássy Tivadar, gf. Szapáry István, herg. Meternich Sándorné, gf. Károlyi Alajos és Sándor, gf. Zichy Nándor és Károly, gf. Wimpffen Siegfried és számos uradalomban a legjobb eredménnyel használatban van:

Tehének és hízók részére szecskával keverten.

A „Derby“ abraktakarmány a legolcsóbb takarmány.

Ajánlva az összes szaklapok és szakértők által.

ERŐTAKARMÁNYGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budapest, IX. ker., Üllői-ut 117. sz.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
BUDAPEST, Váci-körút 63. szám

Általános legutányosabb árak mellett ajánljuk:

Locomobil és **gőzcseplőgép-készletek** 2^{1/2} egész 12 lóerőig.
szalmakaszalók, járgány cseplőgépek, lóhere-cseplők, tisztító-rostálók, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

„COLUMBIA-DRILL“ legjobb sorvetőgépek. Planet Jr. kapálók, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsoltók, darálók, orio-malmok, egytemes acél-ekék, 2- és 3-vasú egkek és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

1902. évi forgalom: 26000 mm. 1903. évi

Fölhívjuk a t. c. gazdaközönség figyelmét

A budapesti gyapju-aukciókra

melyek az év folyamán több sorozatban, nevezetesen **julius** és **szeptember** hónapokban tartatnak meg. Az aukciókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest, dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben, valamint **ingyen** raktározásban részesülnek. Bejelentéseket és mindennemű felvilágosításokat elfogad:

HELLER M. S TÁRSA gyapjuárverési vállalat
Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 13. sz.

Jencs-fele Magyar Restitutions-Fluid lovak és szarvasmarháknak.

Gazdaságban nélkülözhetetlen.

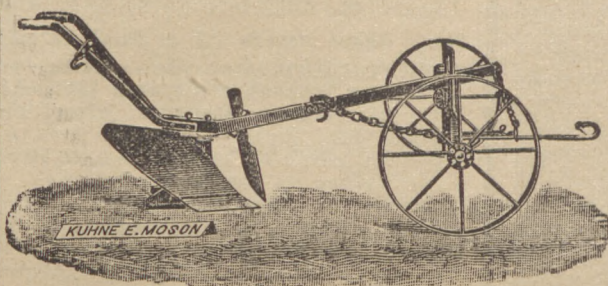

Az állatok izomerejét fokozza, kitartóvá, és erőssé teszi; meggátolja a lábak merev bémulását, az intágulást s az ugynevezett pókosodást. Ára 2 korona. Postán 2.60 kor. beküldése után bérmentve küldi

JENC'S VILMOS
gyógyszerész,
Budapest, II., Széna-tér 5. sz.

Főraktár: Dr. Egger Nándor
gyógyszertára, Budapesten,
VI. ker., Váci-körút 17. sz.

Egy- és többvasú aczélekek, rét- és szántóföld-boronák, hengerek; a tavaszi szántás helyettesítésére ujabban felkarolt **mélyítő- és porhanyító-eszközök, grubberek, extirpátorok** továbbá legújabb szerkezetű **egy- és többsoros kapálóeszközök**, dús választékban és leggodosabb kivitelben készülnek

KUHNE E. hazánk legrégebbi **MOSONBAN** gazdasági gépgyárában

ugyszintén osztályozó- és szelelő rosták, trieurök, centrifugeok stb., a vetőmag elkészítésére, bevált, hirneves **„MOSONI DRILL”** tolókerekes és **„Hungária Drill”** meritőkorongos **SORVETŐGÉPEK**. Uj! Tolókerekes szórvetető- és lóhereszórógépek. Mütrágyaszórógépek. — Répatermeléshez: kétsoros chilisálétromszórók stb. stb.

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57a. sz

12316/1903. II. sz.

Gulyaárverés.

A mezőhegyesi m. kir. állami ménésbirtokon a következő részint számfeletti, részint kisorolt, tenyésztésre alkalmas magyar fajta gulyabeli szarvasmarha

folyó évi márczius hó 16-án d. e. 9 órakor

nyilvános szóbeli árverés útján készpénzfizetés mellett eladatik u. m.

3 drb öreg tenyészbika
17 „ 3 éves „
15 „ öreg tehén (borjas)
20 „ 3 éves üsző.

Venni szándékozók a Szeged, Arad, Kétegyháza és Szarvas felől közlekedő vonatokkal az árverés színhelyére érkehetnek.

Budapest, 1903. február 10.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

12110/1903. II. sz.

Süldő sertéseladás.

A mezőhegyesi m. kir. állami ménésbirtok külsőmezőhegyesi kerületében elhelyezett

250 drb sertésvészen átment, sovány süldő herélt kocza

eladása céljából

folyó évi márczius hó 10-én délelőtt 10 órakor

a mezőhegyesi ménésbirtok igazgatóságának hivatalos helyiségében zárt írásbeli ajánlatok útján nyilvános versenytárgyalás fog tartatni.

Ajánlattevők által sajátkezüleg aláírt, 1 koronás bélyeggel ellátott és 5% bánatpénzzel felszerelt ajánlatok a fent említett határidőig a ménésbirtok igazgatóságánál, hol az eladási feltételek is megtudhatók nyújtandók be.

Budapest, 1903. február 9.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

KIS HIRDETÉSEK.

Tejgazdasági Zsebnaptár

az 1903. évre.

IV. évfolyam. Szerkeszti és kiadja

Jeszenszky Pál
„OMGE” titkár.

Tejgazdasággal foglalkozóknak nélkülözhetetlen. Megrendelhető az „Allattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” kiadóhivatalában. Budapest, Köztelek, Üllői-út 25.

Ára (bérmentve és ajánlott küldéssel) **3 kor. 70 fill.**

Mexikói

pulykakakas drbja 11 kor; ezen törzs tojásai darabja 1 korona. Emdeni óriási-olasz ludak tojásai két éves-től 1.30 fill., idejéből 1.10 fill., (rázásmentes csomagolás 1 kor.) Megrendeléseket elfogad **Veinrich Lajosné, Battonya.**

Importált

szülők után **Sárga orpington tyukok** tenyésztőjásaira (darabonként 40 fillér) előjegyzéseket már most elfogad **Hreblay Ferenczné, Kis-Kőrös.** (Legkevesebb 15 drbot szállít. Rázásmentes csomagolás 1 korona.)

Olvasztott vaját

vesz nagyobb mennyiségben, készpénzfizetés mellett **Theodor Bader,** vaj-nagykereskedés. Alapítva 1869. Leipzig, Pfaffendorferstrasse 9.

Első díjat nyert

óriás emdeni ludak tojásai drbja 1 k. 60 fill. Aranyéremmel kitüntetett **pekingi kacsák** tojásai 30 fill. **Sárga orpington** tojások darabját 50 filléret szállít saját találmányu es magoló ládákban, **Illés Antal, Sárvár.**

Kende Zsigmond ur cégényi gazdaságában

24 két éves

12 három éves

3 négy éves

magyar fajta tenyészbika eladó darabonként 400-tól 800 koroáig, **Fehérgyarmat állomás** félóra u. posta **Zsarolyán,** (Szatmármegeye). **Sürgöny: Fehérgyarmat.**

Lovassy Antal, megbízott gazdatiszt.

Tenyésztő Ön? Kiváló eredményeket kíván elérni?

Nos! Akkor nevelje fel a fiatal baromfit **Fattinger húsrostos csirkeeledelével** és adjon a tojóknak a szokásos táplálékon kívül még **Fattinger húsrostos baromfi eledeléből.** Ezen kiváló tápszereket évek óta esőrendű tenyésztők használják és az összes szakművekben és lapokban ajánlatnak. — Árjegyzék és prospektus kívánatra ingyen küldetik **FATTINGER** többi állat-teleleiről: baromfi, galambok, fácánok, madarak, halak, kutyák stb. részére. **Óvakodjunk utaztatoktól.**

Raktárak Budapesten:

Geittner és Rausch Andrassy-út 8. sz.

HIRDETÉSEKET FELVESZ

• a kiadóhivatal •
Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Első Magyar Sertéshizláló Részvény-Társaság

Alapított 1869.

BUDAPEST-KÖBÁNYA.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek és sertéshizlálóknak a „Hizlalda”-állomás mindkét oldalán fekvő **35.000** darab sertésbefogadására alkalmas, czélszerűen berendezett **szállástelepeit, csatornázva, kitünő vízzel bíró ártézikuttal, vízvezetékekkel, eleségraktárakkal, két gőzmalommal és szállóval** vannak ellátva.

Foglalkozik: szállások bérbeadásával, szemes és darált eleség beszerzésével, bizományi bevásárlás és eladással, folyószámlára fizetéseket teljesít. A sertések kényelmes elhelyezése mellett ügyfeleinek igen mérsékelt árakon a legmesebb menő előnyöket nyújtja és a legszolidabb kiszolgálásról gondoskodva van.

Sürgőnyozim: Consum, Budapest. Telefon: 25—02.

Magyar Élelmiszer-Szállító Részv.-Társaság

Budapest, VII. ker., Kerepesi-út 20. szám.

ÜZLETÁGAK:

Szállítási osztály: baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelék-küldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra jelentékeny szállítási kedvezményeket folyósít. A szállítmányozásra vonatkozó mindennemű kérdésekben (fuvardíjak, utirányok stb.) készséggel nyújt felvilágosítást.

Kiviteli osztály: A társaság berlini fiókja mindenféle elemi cikkek bizományi értékesítését elvállalja. Az árakra előlegeket is folyósít.

Sertésbizományi osztály: A ferencvárosi sertésvásáron elvállalja hizott sertések bizományi értékesítését.

— Közelebbi értesítéseket a társaság igazgatósága ad. —

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII., Baross-utca 10. sz., II. em.

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

ugy is mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

Alakult 1900.

erkölcsi támogatásával

Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával	400.000.— kor.
Alapítványok	1.268.080.— kor.
Tartalékok	111.053.60 kor.

Összesen . . . 1.779.133.60 kor.

90.349.— kor.

Első évi fölösleg

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módzatok szerint.

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfelelősből úgy a tűz- mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 40%-os díjvisszatérítést nyernek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál **az igazgatóság.**

Szuper - foszfátot, kénsavas - kálit, kénsavas-ammont (dohánytrágyázásra), chllisálétromot, kanitot, 40%-os kálitrágyasót, kovasavas kálit és egyéb műtrágyaféléket elismert kitünő minőségben legoicsóbban szállit a

“HUNGÁRIA”

mütrágya, kénsav és vegyi-ipar részv.-társ.

Budapest, V. ker., Fürdő-utca 8. sz.

Kis hirdetések ára:

Minden szó 4 fill., kövér betűkkel minden szó 8 fill., beiktatásonként. A kihirdetések díja előre fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK**Hirdetésekről**

csak akkor adunk felvilágosítást, ha kérdéstevő a szükséges postabélyeget v. válaszlevelezőlapot beküldi.

A kis hirdetés legezészerűbben postautalványon rendelhető meg, melyre a szöveg felírható. Kis hirdetéseket csupán mezőgazdák és tenyésztők, továbbá állást keresők és adóktól veszünk fel.

Feltűnő betűkkel közlendő kis hirdetések díja, 12 □-centiméter területig, beiktatásonként 1 korona, minden további 1 □-centiméter 5 fillér.

Kínálat.**Sovány és hizott sertéseket**

legjobban értékesít

BAUER B. GYULA
BUDAPEST, VIII.
Kerepesi-ut 73. sz.

Fajbaromfiak

állandóan kaphatók: Plymouth, Langshan, Bráhma, Cochin, Kopszanyaku stb. darabja bármely nemből 4 forint. Keltőtojások a 10 kr. Pekingre 5 frt. Toj. 20 kr. Emdeni lud 6 frt. Toj. 70 kr. Bronz és fehér pulyka 5 frt. Tojás 60 kr. Kintüntetett törzsektől. Galambok. Keltőgép, és nevelő. Vétel és csere! Árjegyzék. **Brieha Kálmán Török - Bálint,** (Pestmegye).

Foszforsavas mész

baromfiak helyes takarmányozásánál nélkülözhetetlen. Kapható:

a "Hungária"

műtrágya, kénsav és vegyi ipar-társaságnál

Budapest, Fürdő-u. 8.

Mérsékelt árak mellett egész éven át kaphatók:

Pisny Istvánné

Battonyán, tisztavérű emdeni libák, pekingi óriás kacsa, bronz pulykák, plymouh, orpington, langsan, erdélyi kopasznyaku fehér és fekete tyukok, kakasok. Fehér magyar tyukok, kakasok fehér láb, fehér csőr. Össze- finom pehely és toll is kerül eladásra, úgyszintén télen át friss tyuktojások is kaphatók. A kacsatojásokra előjelezéseket már most elfogadok. Kacsatojás 1 drb 10 krajczár.

Plimut tyukok

és ezek tenyésztőjaisi kaphatók bármikor: **Otocska Gézáné-nál Sopron-Kövesden.**

Baromfi keltető és nevelő készülékek.

Predmerszky Lószef
bádogsmester, tüzlete:
VI., Vörösmarty-u. 33.

Ajánlja szabadalmazott **baromfi keltető és nevelőt,** melyek könnyen kezelhetők, kevés égőanyagot fogyasztanak s jó eredménnyel működnek. Ugyszintén szabadalmazott **Acetylen gázfejlesztőt,** melyek teljesen megbízhatók s önműködők. **Pozsony, 1902. aranyéremmel kitüntetve.**

Tessék prospektust kérni.

Baromfitenyésztők figyelmébe**Olcsó kerítések!**

Haidekker Sándor
sodronyszövet-, fonat- és kerítés-gyára

BUDAPESTEN, VIII.
Üllői-ut 48. szám.

Pekingi kacsa, magyar tenyész-**bikák,**

igásókrók, vetőmagvak gr. **Teleki Arvéd drassói uradalmában,** up. **Koncza,** állandóan kaphatók.

Fehér langsanok

és ezek tojásai kaphatók **Darányi Ferencné** Kecskeméten **Kitűnő, b5 tojó,** kivitel- és diszbaromfi.

Őszi szállításra

kaphatók a gödöllői magy. kir. baromfitenyésztőtelepről származó tisztavérű törzsek után nevelt **óriási bronzpulkák** Lengyendi gazdaságnál. Vasut (posta, távirat) **Nagy Bány (Hévesmegye.)**

Teljesen új.

200 darab tojáshoz való „Prairie State” költőgép eladó. Alábbi fajbaromfiak és azok költő tojásaira megrendelést elfogadok. — **Mexikói fehér pulyka,** emdeni- és angol emdeni lud, olasz óriási lud, fehér gyöngytyuk, langsan kakas, sárga orpingtonok. — Kapható még 80 métermáza igen szép burgonya. **Sármezey Antalné,** Mező-Kovácskúza.

Baromfiszállító

kosarak kaphatók: **Lampel Ödön** kosárfonónál, **Ujpest, Temető-utca 8.**

Csomag-jelzés: Hungarian Produce Import Comp. Chequeszámla: A London City and Midland Banknál. Hungarian Produce, H.

J. Holló,

55. 56. Chancery Lane W. C. London.

A magyar élelmiszer árak eladását közvetíti a londoni Central, Leadenhall és a Covent Garden piacokon. — Kiváló fajta, tiszta vérű tenyész-baromfiaknak bevásárlását elvállalja

Tejgazdasági Napló

kötve 3 korona 60 fillér

Tehenészeti**Törzskönyv**

kötve 3 korona 60 fillér.

Megrendelendő:

HREBLAY EMIL állattenyésztési m. kir. felügyelőnél **Budapest,** Csömöri-út 5., II. em. 8.

Sárga orpington,

langsan plimut és fekete bantam tojások, kintűnő költőkosarak kaphatók **Rácz Ödön** fajbaromfi tenyésztésében, **Kőbánya,** Kada-ur. 12/31.

Olcsó és tartós drótkerítések

baromfi-udvarok, tyukketrecek, kertek gazdasági telepek ménések, vadaskertek és erdők bekerítésére. **Továbbá acéltűshés kerítéssodrony,** valamint esavart pánthuzal. — Kaphatók: —

Kollerich Pál és Fiai gyárosoknál
Budapest, IV., Ferenc József-rakpart 21. sz.
Árjegyzék és költségvetések ingyen.

Sárga orpington

tyúk és ezek tenyésztőjaisi bármikor kaphatók: **Králik Lajosné**nál, **Temesváron.**

Előjegyzést

elfogad nemes baromfiak szállítására a m. kir. baromfitenyésztőtelep és munkásképző iskola vezetősége **Gödöllőn.**

Fajbaromfi

és tenyésztőjais kapható a „**Délvidéki földmívelők gazdasági Egyesületénél**” **Temesváron.**

Hreblay Emil

munkái: **Tyúktenyésztés** 200 lapon 90 képpel II. kiadás, ára 3 kor. **Pulykatenyésztés,** 100 lapon 31 képpel, ára 2 kor. **Lud és kacsatenyésztés** 137 lapon 35 képpel ára 2 korona. **A baromfitermékek értékesítése,** 150 lapon 11 képpel, ára 2 korona. Egyszerre megrendelve a 4 munka csak 6 korona Kapható **Budapest, VII., Csömöri-ut 5., II. em. 8.**

Fekete langsan

kakasok drbja 8 kor., tyukok drbja 5 korona és az utóbbi tenyésztőjaisi darabonként 20 fillérért bármikor kaphatók **Hász Sándorné**nál **Battonyán.**

Kitűnő szer!

baromfi-ólak fertőztelenítésére és baromfi-ólak megszelésére a dr. **Aschenbrandt-féle bordói por.** A bordói por megrendelhető a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél **Budapest, V., Alkotmány-u. 31.,** és vidéki megbízottaktól.

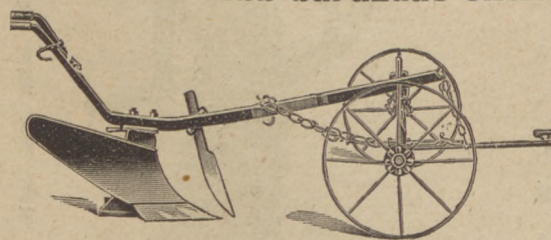
Egy próbaköltetésre díjtalanul küldöm.

„**Ausztria**” költetőgépet. Termékenyített tojásokból 80—90% csirkét költ ki. Eddig el nem ért eredmény. Február hó elején több száz csirkét fog költető gépem kiköltetni, melyek olcsón eladók. Fajta tojásokat kiköltésre legolcsóbb feltételek mellett elvállalok. **Ausztriában legnagyobb tojás költető házában,** ezidő szerint 1200 tojás van költés alatt. — Prospektust küld **G. Mücke,** **Wien, XV., Weinberggasse 13. sz.**

Sárga és fehér orpingtonok a pozsonyi országos mezőgazdasági kiállításon az első díjjal „**diszoklevél,** aranyérem és 200 korona emléktárgygyal” kitüntetve kapható: **Polónyi Manó orpington-telepén Kecskeméten** Fehér hus, barnahéjú teatojás. Az állatok törzskönyvelve és lábgyűrűzve vannak. Fajtisztaságról kezeskedem. Meg nem felelő anyagot visszaveszek. **Árjegyzék** kívánatra ingyen küldetik.

Orpington-tojás!

Hőfehér orpington-tojás darabja 50 fillér. Sárga orpington-tojás darabja 40 fillér. Magyar × orpington-tojás darabja 20 fill. **Megrendelhető: Maurer Jánosnál,** **Kecskeméten.**

**Egyvasu egytetemes ekék
Két és több barázdás ekék**

minden részükben elsőrendű acélszálból, a leg-tökéletesebb szerkezettel

Tégelyacél-fejekkel, melyek eltörhetetlenségéért szavatosságot vállalok. Különösen tartósnak bizonyult, háromréteges (compound) páncél acélszál-lemez kormánylapokkal, melyekre a legragadósabb föld sem tapad. Gondosan edzett, feltűnően hosszú ideig eltartó szántóvasakkal. — Figyelemre méltó újdonság: **Bächer „D”-jegyű** javított szerkezetű eketaligája, teljesen pormentesen csukott agyakkal önműködő kenőszelencével; közönséges eketaligák ellenében **ötszörös tartósságot** biztosítanak. Különlegességek **rétművelő-eszközökben.** Boronák, kapáló- és töltőgépek, porhanyítók, rögtörők. **Árjegyzék**et készséggel küldök.

BÄCHER RUDOLF kizárólagos ekegyára

Magyarországi vezérképviselő **Szücs Zsigmond** Budapest, VI., Nagymező-u. 68.

ALAPITVA 1865.

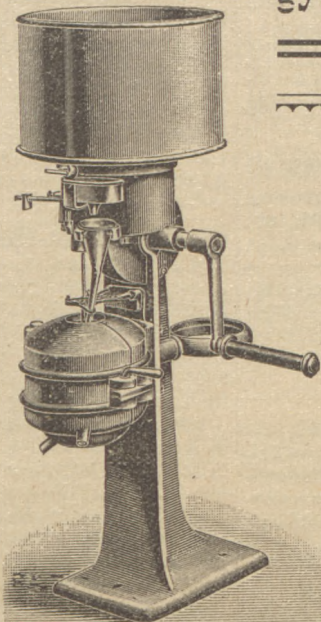
GEITTNER ÉS RAUSCH

Műszaki, gazdas. nagykereskedés. Malomkőgyár. Háztartási, konyha és sport áru raktár.

==== BUDAPEST. ====

Andrássy út

8

Az eredeti „MÉLOTTE“ tejfölöző gépek képviselése.

A „MÉLOTTE“ a legkönnyebb járatu.

A „MÉLOTTE“ a legtartósabb, javítást nem igényel.

A „MÉLOTTE“ élesen fölöz. Szolid.

Több mint 100,000 eredeti „MÉLOTTE“ gép van használatban.

Árjegyzékkel és költségvetéssel ugy a tejgazdasági, baromfitenyésztési, mint egyéb eszközeinkről és gépeinkről szívesen szolgálunk.

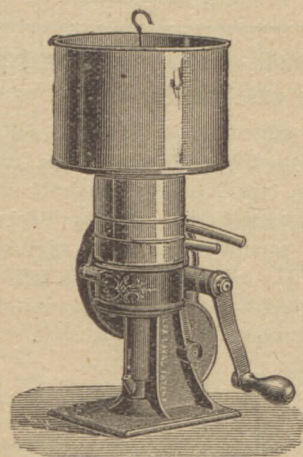
ALFA-SEPARATOR RÉSZV.-TÁRS.

~~~~~

Az 1900. évi párisi világkiállításon nyert kitüntetés:

ALFA-SEPARATOROK
Grand Prix.

~~~~~

Iroda, raktár és gyártelep:

Budapest, VI., Lomb-utca 11.

Tejgazdasági gépgyár

SZÁLLIT mindennemű tejgazdasági eszközöket és gépeket a legjobb kivitelben, a legmodernebb irányban. BERENDEZ tejelepeket, tejszövetkezeteket és mintatehenészeteket.

Árjegyzékeket és költségvetéseket kívánatra díjmentesen küldünk.

